ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5560 — 8/21 ՄԱՅԻՍ 1904 — ՇԱԲԱԹ — 4 ԲԷՊԻԼ ԷՎԱՎԷԼ 1322 — ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5560

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱՋԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

درعادت غازته ﴿ آروِلك ﴾ ادارهسنه مراجعت

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանցօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	դրս
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	40	Ֆր.
» » » վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Յանձնումներ համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԽԱՋԱԽ

ՀԵԾԵԼԱՋՕՐՔԵՐՈՒ ՀՐԱՑԱՆԱՁԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

Կ'ըսեն թէ մեր ժողովուրդը բաւական օրինակելի վարմունք մը ցոյց կու տայ հանդիսութեան մը մէջ, երբ օտարներու հետ կը գտնուի։ Այս խօսքը կրնայ ճիշդ ըլլալ կամ ոչ։ Անդիրը հոն է տակաւին որ օտարներու առջեւ քաղաքավար եւ օրինակելի վարմունք մը ունեցող այդ միւսնոյն ժողովուրդը երեւակայուելիք ամէնէն անքաղաքավար տարրը կը դառնայ, երբ միւսակ կը մնայ, այլոյնքն ա՛յն տեսակ հանդիսութեան մը մէջ՝ որուն օտարներ ալ ներկայ չեն գտնուիր։

Այս հինգշաբթի, Հիւանդանոցի տարեդարձին հանդիսութենէ՝ առթիւ, մեր ժողովուրդը ուրիշ ամէն առնէ աւելի լաւ ու յատկանշական կերպով մը արտայայտուց այս ցաւալի ճշմարտութիւնը։ Պարիզաբնակ Թափօրին չրջագայութիւնը ուսարած էր, եւ Ս. Պարիզաքն ու միւս եկեղեցականները՝ մասնաւոր հրաւիրեալներու հետ սեղանատուն կը մտնէին ցորկուան ճաշի, երբ ներկայ ժողովուրդէն տասնեակ հատուած մը իր կարգին սեղանատուն՝ չէնքէն ներս մտնել ուզեց, անպատուաբեր ճաշին մասնակցելու համար։

Ի զուր Հիւանդանոցի տնօրէնն ու Պարիզաբնակներ այդ ինքնակոչ հրաւիրեալներուն ուզեցին հասկցնել թէ ներսը սեղան մը պիտի տրուի, եւ թէ հանդիսավ մարդը չէր կրնար անպատճառ այդ սեղանին մասնակցելու իրաւունքը տալ ինքզինքին։

—Սա մարդը ինչո՞ւ կը մտնէ կոր, ե՛ս ալ պիտի մտնեմ։

—Բայց այդ մարդը այս ինչ էֆէնտին է, մասնաւոր հրաւէր ընդունած է, ան ուրիշ՝ դուք ուրիշ։

—Ո՛չ, պիտի մտնեմ։

Եւ ահա հրմշտուք, ծեծ, հայհոյութիւն ու կզուրտուք։ Անշնորհք ու վայելչութեան ամէն երանգներէն զուրկ բազմութիւն մը՝ այդպէս կէս ժամու չափ չբաժնուեցաւ սեղանատուն դռնէն, պառաւով, կանչելով, իրար կոխկռտելով, խուճապի մատնուած ոչխարներ ու խումբի մը պէս։

Ի զուր իրենց ըսին թէ ըրածնին ամօթ է, անպատուաբեր է։ Բանի՛ խրատները չառցան, այնքան ուելցաւ այդ անշնորհքներուն յոդնութիւնը։ Եւ Հիւանդանոցի տնօրէնը, սեղանատան սանդուխին կոտորէն սարսափեցաւ պառաւ վայրկեանը մէյ մը։

—Այս էնչ էֆէնտին ներս առէք։ Այսինչ էֆէնտիին ճամբայ ասէք։

Այդ անուանակոչութիւնն ալ ազդեցութիւն չըրաւ, եւ ազգային վարչութեան ու Տեսուչ Խորհուրդներու անդամներ, եկեղեցականներ ու մարմոյ ներկայացուցիչներ հոգիս թէ հազար մէկ նեղութիւններէ, եւ քանի մը հարիւր անգամ մէկ կողմէն միւսը հրմշտկուելէ վերջ կրցան սեղանատունէն ներս մտնել։

Բարեկամներու պտրիկ խումբ մըն էինք, ամէնքս ալ մասնաւոր հրաւէր ընդունած, ու կը դիտէինք այդ անանուն ու գերազանցապէս տպանելի տեսարանը՝ զոր ոչ մէկ մատնում պիտի կրնար երբեք արդարացնել։ Ամենուս քով ալ քաղաքութիւն չէր մնացած մեզի համար մը բանալու այդ անշնորհք մարդոց մէջէն, որոնցմէ շատերը յոլովեցան բանի ներս մտնել եւ սեղանի դլուխ անցնիլ։ Եթէ ամբոխներու խնդրոյ մը ալ ըլլար տրուածը, կրկին սիրտ չպիտի ունենայինք այդքան ծակոյզ վանմակի մը ազեղ նայուածքին տակ սեղանատունէն ներս մտնելու։ Հեռացանք դռներնէ, մինչդեռ այդ մարդիկը տակաւին սեղանատան գոց դուռները բռնի բանալ կ'աշխատէին՝ բրուտնցքի եւ կիսի հարուածներով։

* * *

Ենթադրելով որ մեր ժողովուրդը բաւական քաղաքավար կը գտնուի օտարներու հետ, ինչի՞ կը ծառայէ այդ քաղաքավարութիւնը, երբ միւսնոյն ժողովուրդը այս տարիճան անճառնի եւ անպատուաբեր վարմունք մը ցոյց կու տայ իր իսկ տան մէջ։

Մարդ նախ իր ընտանիքին, եւ ապրած չրջանակին, իր բնակարանին մէջ պէտք է բարեկիրթ ըլլայ։ Պատճառութեան, լեզուի՝ նիստ ու կացի, վարմունքի վայելչութեան առաջին վարժութիւն պէտք է ուսնէն սկսի։ Այսպէսով է որ այդ առաքինութիւնները բնաւորութեան կարգ կ'անցնին, այդ վարժութեան չնորհիւ է որ մարդ էապէս բարեկիրթ կը դառնայ, եւ ինչպէսներ մեր մը գտնուած միջոցին դերմարդկային հիգեր ընելու հակ չդար իր վարմունքին քիչ շատ ներկայանալի ու պատչաճաւոր երեւոյթ մը մը տալու համար։

Տանը մէջ անքաղաքավար, անպատշաճ, անվայելուչ, եւ օտարներու առջեւ բարեկիրթ երեւցող մարդու մը ըրածը ոչ մէկ տարբերութիւն կրնայ ունենալ կեղծաւորութենէն։ Եւ կեղծիքն ալ անքաղաքավարութենէն աւելի թեթեւ ազա մը չէ մարդու մը համար, ընդհակառակը։

Ցաւալին այն է որ կէս դար առաջ, մեր գիւղի մարդիկը այս միւսնոյն թերութիւնը մատանիշ ըրած են մեր ժողովուրդին վրայ խօսելու հարկին մէջ գտնուած ատենին։ Այսօր, յիսուն տարուան չրջանէ մը վերջ՝ որու միջոցին հայ ժողովուրդը այնքան լաւ օրինակներ ունեցած է ոչքին առջեւ, այնքան սերտ չփման մէջ գտնուած քաղաքակիրթ ազգերու հետ, եւ այնքան ալ լաւ թելադրութիւններ ընդունած մասնաւոր կողմէ, կրկին միեւնոյն թերութիւնը մատանշելու հարկին մէջ կը դտնք ինքզինքիս։

Պարզապէս՝ յանտառական պարագայ մըն է ասիկա։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

—(43)—

"ԱՐԵՒԵԼՔ,,ի ԳՐԱԿԱՆ ԹԷՐԹՕՆԸ

ՏԻԿԻՆ ՔՐԻԶԱՆԹԷՄ

Հեղինակ — Թարգմանիչ
ԲԻԷՐ ԼՈՒԹԻ — Տ. Ս. ԵԱԼՃԵԱՆ

ԽԵՆ.

Ժօնդիլ, ընդհակառակը, սասուսմեռով կը մտցնի Թուլունի մը պէս, եւ զբօսանքի համար կը համբէ անվերջանալի ասիճանները։

—Հիրոբս! Ֆիրաբս! միրս! հօրս! (մէկ, երկու, երեք, չորս) կ'ըսէ ան փոքրիկ ասուսմներու չարքով մը բարձրանալով։

—Իցուրս! մուրս! ճանաբս! հարս! fofoնօրս! (հինգ, վեց, եօթն, ութ, ինն!...)։

Եւ ուժգնօրէն կը չեչտէ այս թիւերուն մէջին վանկերուն վրայ, կարծես զասուերները՝ որ կարծես կը բեկբեկին մէն մի ասուիճանին վրայ, իրենց ամբողջ ասրածութեանը վրայ հավասարի կանոնաւոր ծալքեր ունին։ Կամարդուները ցանցառ կերպով կը ցցուին, իրարու վրայ ասիճանաւորուած,— անոնց զարմանալի ձեւերը թէ՝ ծայրայեղ պարզութիւն մը եւ թէ հաղուադիւտ ճաշակ մը ունին. անոնք կը սուերդծուին կոչտ յատկութեամբ, եւ սակայն ունին ցնորքի այն տարտամութիւնը՝ զոր կ'ուզեն խիտ մեծ սարկաները լուսնի լոյսով։ Իրենց կոր խոյակները վերի ծայրերէն կը ցցուին երկու անարկու եղջիւրներու ձեւով, ուղղուած դէպ ի հեռաւոր ու կապարագոյն գմբէթը. կարծես այդ վերամարձ ծայրերով հաղորդել կ'ուզեն չառասուածներուն՝ ինչ որ իրենց կոր հիմերը կը լսեն՝ չիրիմներով ու մեռեալներով լեցուն չրջակայ գետնին մէջ։

Մենք խիտ փոքր խմբակ մըն ենք հիմա, կոչուած այս հսկայական զառիվերին մէջեղ, ու կը մտցնենք, կէս մը լուսաւորուած ուժգոյն լուսինէն, կէս գործոց, ապացոյցներ կուտան իրենց ազգիսաբեան. կ'ուզե՞ք օրինակը։

Ֆրանսերէն չգիտնալը ամօթ չէ. բայց երբ մարդ ֆրանսերէնով խառնուած հայերէն խօսող թիք մը կը նկատագրէ, կ'ալեսար ասնոր բերնէն մէջ դրած ֆրանսերէն խօսքերը ճիշդ ըլլալուն և ծիծաղելի կերպով յանդի չընելու իր ազգութիւնը. բայց ասանկ չէլլար, որովհետեւ ամէն կողմէ գովուած է, փառաբանուած է, կ'ելլէ ասանկ բաներ կը գրէ, — զարմանալի ինքնավարժութեամբ մը — անանկ խօսքեր կը գրէ, որոնք կ'ապացուցանեն թէ ֆրանսերէն չի գիտեր, ու նոր բառեր կը սարքէ (!). օրինակի համար... գործ մը «հրապլիկ» ընել...։

Կ'ուզե՞ք որ չարութիւն մը ընեմ, ելլեմ իմաց առամ Ակադէմիային, որ հոս նոր բառեր կը չինուին... բայց՝ չէ՛։

Կը խնդամ. ինծի հետ, ասանկ բաներու վրայ. բայց ձեզ կը վատաստանեմ որ ես չեմ խնդար։

Մարկ բրէք. հեղ մը. առաւան թերթի մը Պարիզաբնակի լուսերուն բաժնին մէջ, կարդացի հատուած մը, ուր գովասով կը խօսուէր Բարիզ սարքուած ցուցանդէսի մը մէջ հայ նարիլի մը ցուցադրած պատկերներուն վրայ։

Ցուցադրողը, նկարիչը, նոյն ինքն ծանօթ Զաքարեանն էր, որուն գծած nature-morteերը, մինչ գնահատուած են...։

Ինչ թիք չառ ուշիմ դպրոցականի մը գիտցած սա «nature-morte»ին նշանակութիւնը, մեր խմբագիրին ուղղին մէջ չենարէնի ապաւորութիւն կ'ընէ, ու տեսակ՝ հիանալի տգիտութեամբ մը, ի՛նչ կ'ըսէ.

—«Զաքարեան կը ցուցադրէ nature-morteի քանի մը բաղծոս տեսարաններ։»

Ու հիմա, երբ կը կարդամ, կամ կը լսեմ գովասանքներ գրողներէն մէկուն կամ մէկելին հասցէին ուղղուած, մտաւոր թէ հեռու գտնուող, այն միջոցին երբ լոլորդներ միլեան կ'ելլեն, սկսելով Ադամեանէն... Պարոնեանին յանգելու համար, ինքզինքս կը հարցնեմ...

— Եթէ իրաւ է...

Բայց մինչ կուգան... Զաքարեանի ցուցադրած «Բաղծոս տեսարան»ները, ու այս կրկին Բաղծոս տեսարաններուն առջեւ... կ'ողբամ...։

Բերա — ԲԱՄԻԼԻՍ

ԳՐԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆՑ

ՄԵՐ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒՆ

ԵՒ ՈՒՇԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Բերկրալից լուրը Արեւելք Հայութիւնքէն է որ կու գայ։ Զեւաստալիք չընէք, աչքերնիդ լո՛յս... Բարմէն Սիլվա, Ռուսմանիայ չքնաղ Թագուհին, վանմագոյն խորհուրդն ունեցած է փառաւոր ապասանորան մը հիմնելու Ռէնի զմայլելի եւ բանաստեղծական ափերէն մէկուն վրայ, բայոր անկար եւ կարոս գրագէտներու եւ գրագիրուհիներու համար, որպէս զի հոն հանդիսա կեանք մը վարեն, երջանիկ ըլլան։

Ուսուցչաց Օգնութեան Մնաւակը մեր կարօտ ուսուցիչներու ապագան ապահովելէ առաջ՝ այդ Սոքէնհայմի ըսքանչելի դղեակն ալ կու գայ ապահովել բոլոր մեր կարօտ գրագէտ-բանաստեղծները, որոնց վրայ կրնանք ուելցնել նաեւ պարապ կամ անշնական մնացեալ վարդապետներ, որոնք գրագէտի համբաւն ունին։

Ո՞վ պիտի չուզէ Սոքէնհայմի այդ դղեակը, եղեմական դրախտը մտնել։ Ինծի կը թուի թէ այդ ապասանորանը չպիտի բաւէ գրագէտներու եւ ուշիներու համար եւ Բարմէն Սիլվա պիտի՛ սահմանէ ուրիշ մըն ալ կանգնել Ռէնի միւս եզերքին վրայ, Սոքէնհայմի դիմաց։

Արեւելքի իր հաղորդած այս բարեբաստիկ լուրը կ'ուսարաէ սա տեղերով. — «Դղեակը հիանալի դիրք մը ունի եւ շատ լաւ կահաւորուած է, այնպէս որ հոն ընդունուողները չատ հանդիստ պիտի ըլլան։» Լաւ կահաւորուած դղեակի մը բնակիչները բնականաբար լաւ մըն ալ հագուստ կ'ըլլան, ու առաջ ալ կուտան ու կը խմեն հոնդ կերակուրներ քաղցրահամ պուտղներ եւ կողուրիչ ըմպելիներ։ Ե՛ւ՝ թէ իրականութիւն. ապրեցուցիչ լաւ... Ռէնեական բարիքներու այդ ճոխութեան մէջ, Ռէնի գեղեցկատեսիլ ու չքնաղ տեսարաններու առջեւ, հայ՝ չ գրագէտներու եւ գրագիրուհիներու, վարուն բանաստեղծներու եւ բանաստեղծուհիներու, հոգերան փիլիսոփաներու եւ փիլիսոփայուհիներու իւմբէր՝ միթէ այլեւս չպիտի կրնան իրականացնել գրական ու բանաստեղծական բիւրեղեայ դրական Ոսկեդարը, որուն վրայ ասկէ առաջ հարիւրաւոր եւ հազարաւոր չքաւոր. Քրիստոս բանաստեղծ-գրագէտներ եւ ուսիներ, երջանկութիւն երազելով, չքաւոր գերեզման իջա՞ծն։ Նիթական եւ մասաւորական այդ ճոխագոյն վայելքներու մէջ ամենուն գրիչներն ալ պիտի չարժին եւ ոտա գրական հրապարակը պիտի ողողի անհամար յօդուածներով, գրուածներով, գրիչներով, գիտական, գրական, բանաստեղծական, բարոյական, լեզուական՝ իրաւագիտական, աշխարհագրական, առեւտրական, գեղարուեստական նիթերու վրայ։ Եւ Բարմէն Սիլվա, իր անմոռանալի դէլեսլեվալ նուէրին վրայ՝ անմիջապէս պիտի աւելցնէ երկու արդապատիվ մասուլներ, մէկը արուն եւ միւսներն ալ կանանց համար։

Արեւելքի լուրն ամբողջացնելու համար, ես ալ իմ քովէս կ'աւելցնեմ.— Որովհետեւ ամէն երկրի ամէն ուսուցիչներէն, գրագէտներէն վաճառականներէն, արհեստաւորներէն, եւ անգործ... «երկրաչափ»ներէն խիստ շատ՝ խումբ խումբ՝ լեր ա՛կար եւ կարօտ գրագէտներ, պիտի դիմեն Ռումանիայ բարեբեր Թագուհին, իր Նդեմական դրախտին մէջ ընդունուելու համար, Բարմէն Սիլվա որոշած է, կարող մարմնի մը ձեւաւոր խիստ ճնճուրիւն մը բանալ գիտնալու եւ լաւ մը համոզուելու համար թէ իրեն դիմողներն իրօք «անկար եւ կարօտ գրագէտներ» են թէ կարօտ բայց անկար (վերնասանը պարապ) գրագէտներ են։

Պարիզակ — Ս. ՄԱԿԱՐԵԱՆ

Ց. Գ.— Ցօդուածս լմնցուցած եւ սարքագրած էի, երբ մեր ցուրիը օրուան հայութիւնները բերաս. իսկոյն տեսայ Մանգուսմի մէջ, Տ. Տիրայր վարդապետի յօդուածը, որով մեծ փափաք կը յայտնէր եւ իրեն կողմէ ալ 100 ոսկի դնելով՝ կ'առաջարկէր Ազգասիրաց մը կազմելով կարօտ վարդապետներուն եւ եպիսկոպոսներուն համար։ Վարդապետ, ալ հարկ չի մնար այդպիսի զոհողութիւններ ընելու, քանի որ օտար բարերարուհի մը տասներ է աղքատ գրագէտներուն վրայ։ Ս. Մ.

ՔՐՈՆԻԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

ՍՈՒՏԵՐ ՈՒ ՍԽԱԼ ՀԱՍԿԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սուրհանդակի ազգ. լուրերու խմբագիրը առանց սուելելու իրեն հաղորդուած լուրերուն ճշմարտութիւնը, առանց մտածելու թէ որքա՞ն են նոյն լուրերը իրեն հաղորդողները, թէ ի՛նչ օգուտ եւ օ՛գտի ազդեցութեան տակ գրուած են անոնք, կ'ելլէ անմիջապէս անոնցմով լեցնելու իր թերթին սիւնակները՝ ուելցնելով մանդամսոյն իր կողմէն շարք մը դիտողութիւններու՝ որոնք ուելի խնդուք կը պատճառեն լուրջ ընթերցողներու քան թէ օգուտ մը կ'ընծայեն։

Այս կարգէն են ժամանակէ մը ի վեր Երուսաղէմէն ընդունած լուրերը եւ անոնց մասին իր ըրած դիտողութիւնները՝ որոնք գրգիռ յարուցանելու բնութիւնը ունին քան երբե՛ք խաղաղութիւն եւ ուղղութիւն ներշնչելու, ինչ որ իրաւամբ կը սպասուէր Սուրհանդակի նման թերթի մը եւ ինչ որ կը սպասուի առհասարակ ամէն լուրջ հրապարակագրէն։

Երկար յօդուած մը գրելու նեղութիւնը յանձն առած պիտի ըլլայինք, եթէ ի վեր հանէինք, իրենց սպացոյցներովը հանդերձ, Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վանքի մասին սկիզբէն ի վեր այդ թերթին մէջ հրապարակ եղած լուրերու սխալները։ Ուստի զանց կ'ընենք հրապարակաւ ցուցադրելու նոյն լուրերը մէն մի ձեւքի կարմիր լապտերներէն, որոնք միշտ կը տատանին իրենց երկար ցպկներուն ծայրը։

Մեհեանին չրջակայքը խոր լռութիւն մը կը տիրէ. նոյն իսկ միլիատներու ըզդանքը կը լռէ՝ քանի՛ կը բարձրանաք։ Տեսակ մը ինքնամփոփում, տակաւ կրօնային կէս-երկիւղ մը կը տիրէ մեր վրայ, մինչդեռ աւելի ազդեցիկ զովութիւն մը կը տարածուի օդին մէջ՝ որ մեզ կը տարտեղնէ։

Վերը, նուիրական գաւիթին մէջ, ուր կը կանգնին սաթաքարէ ձին եւ ճենապակիէ աշտարակները, վախ մը կը ղդանք մտնելու տեղ։ Բարձր պատերուն լայնաձգուս աւելի մութ կ'ընէ հոն։ Ու մեր ժամանումը կարծես թէ կը խանգարէ չդիտեմ ի՞նչ խորհրդաւոր ու չարխարհրդ ժողով մը՝ որ տեղի կ'ունենար օդային ոգիներուն եւ հոն գտնուող սեռանելի խորհրդանշաններուն միջեւ, ցնորքս ու հրէշներ՝ որոնք կը լուսաւորուին լուսնի կապտագոյն ցոլքերէն։

Դէպ ի ձախ դառնալով կը մտնենք դարասապի ձեւով պարտէզներուն մէջ, երթալու համար Դիոդոնեանց Թէլասանը՝ որ այս գիշեր մեր նպատակակէտն է։ Գոց կը գտնենք զայն, — կը սպասէի սա-

(Շարունակելի)

հաղորդող թղթակիցներուն վրայ ուալժանիքը, ներկայացնելու անոնց կենցաղը, բացատրելու մանաւանդ թէ՝ կոնանոնց մէջ ա՛յնպիսի տղայամիտներ՝ որոնք կարմիր հաւկիթ մը ունենալու չափ ուրախութիւն կը զգան՝ երբ կը տեսնեն թէ ազգ. թերթ մը կարեւորութիւն ընծայած է իրենց տուած լուրերուն, ըլլան թէեւ անոնք սուտ ու սխալ, բաւական է որ այդ թերթը վանքին մէջ ձեռքէ ձեռք խլուի։ Սակայն վանքի մը չորս պատերուն մէջ չէ որ այդ թերթ պիտի ունենայ իր կիրառը, մէկ քանի Զուլլուներէ զէ՛ որ պիտի սպասէ համբերութիւն մը՝ զոր պէտք է ընծայէ իրեն լուրջ դատողութիւն մը՝ որմէ դժբախտաբար չափազանցօրէն կը հեռանայ։

Մինչ հաւատք պէտք է ընծայել իրեն տրուած լուրերուն՝ երբ ձեռք առնենք 1577 թիւ Սուրհանդակը՝ կարդալու համար հոն թէ՝ «Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարքը լսելով որ Նիկոմիդիայի Երիցոր եւ Ռատոմեցի Սարգիս արեղաները չեն ուզեր եղեր երթալ Ս. Յարութեան տաճարը իրենց սովորական պաշտօնը կատարելու, հրամայեր է բոլորովին դադրեցնել զերենց հոգեւոր ամէն պաշտօններէ, որուն վրայ այդ երկու վարդապետները ներկայանալով իրեն, ներում խնդրեր եւ գոյներ են իրենց արդիւնք պաշտօնին»։ Անուանիկ լուր մը բոլորովին սուտ։ Սարգիս ու Գրիգոր արեղաները բնաւ թերացած չեն իրենց պաշտօններուն մէջ եւ ա՛յլ ալ դժկամութիւն։ Գրիգոր Աբեղան Զերմի հիւանդութեան պատճառաւ խնդրած է Եղիա վարդապետէն (ինքնակոչ փոխ-Լուսարարապետը), որ այդ անգամուան համար ներէ իրեն, քան որում Ս. Յարութեան Տաճարին խանութներէն չարձակ պիտի վնասէ իր հիւանդութեան։ Եղիա վրդ. փայլ մը տալու համար իր պաշտօնին եւ ամբաստանելու համար խեղճ աբեղայ մը՝ որ իր լուսաբրատութեան քաւէ չէ՛ տուած, չի խղճեր բնաւ զայն իրրեւ ըմբստ մը ներկայացնելու Պատրիարքին, ինչպէս նաեւ Սարգիս արեղան, որ բնաւ առարկութիւն մը ըրած չէ։ Սրբազան Պատրիարքը, կը կուլէ երկուքն ալ, կը տեսնէ Գրիգոր արեղայի ներմամ վիճակը, «պանդիտ» մը կ'ըսէ զլխուն եւ կը հրամայէ որ չերթայ Ս. Յարութիւն եւ իր սենեակին մէջ դարմանէ իր հիւանդութիւնը, իսկ Սարգիսաբեղայ, իր պատրաստակամութեանը համաձայն, իսկոյն կ'երթայ իր պաշտօնին։ Ահա՛ այս է բոլոր իրողութիւնը, որ իրրեւ մեծ բան մը անքաւելի յանցանք մը զոյն տալով հրատարակուած է Սուրհանդակի մէջ։

Ուրիշ լուր մը ալ թէ «Հիմնվի տեսուչ ծերունազարդ Տ. Բարթողիմէոս վարդապետ կաթուածահար ըլլալով, Ս. Պատրիարքը Տ. Գրիգոր վարդապետը (ինչո՞ւ չէ ըստուր ծերունազարդ) ուրիշ նկեղեցականի մը հետ (Երիցոր վարդապետ՝ զոր չէ հաճեր յանուանէ դիտատկել) զրկեր է Ս. Գերեզման վանքը իրրեւ հրամկի եւ քննիչ»։

Ցաւալի Տեսա՛ր։ Գայլգեան վարդապետ՝ որմէ լաւ հեռու էր Ռիմվիի վանքը՝ ատուգիտ եղեկանալու համար իրաց վիճակին, իր խմբագրած ու դէս ու դէն ցրուած խել մը ծուռ ու ծամածուռ տեղեկագրերուն պէս մեծադղորդ նամակ մը կը գրէ Ս. Պատրիարքին թէ Ռիմվիի Տեսուչ Բարթողիմէոս վարդապետը կաթուածահար եղեր է։ Ս. Պատրիարքը իրար կ'անցնի բնականաբար, անմիջապէս Ռիմվի կը հանէ վերոյիշեալ երկու վարդապետները՝ որոնք կ'երթան կը տեսնեն իրենց ալեխով կաթուածահար կարծուած վարդապետը, որ վանքին տանեացը վրայման կուգայ եղեր բալեաւ վիճակի մէջ, խեղճը փորձութեան մը հանդիպեր է եղեր՝ որ անցած ըլլալով պէտք չէ ունեցեր Հանկիչ եւ ֆՆՆիչ պաշտօնէութեան ... — Ինչ ատգին սուտ՝ որ փորձութիւն մը կաթուածի հանգամանք կը ստանայ։

Զենք ուզեր խորը մտնել բացատրելու համար նախապատրաստուած պատճառները՝ թէ ինչո՞ւ համար այս եւ ատանց նման խել մը սուտիւններ հրատարակութեան կը տրուին, բայց ի մէջ այլոց, չենք կրնար լռութեամբ անցնել Երուսաղէմի օրացոյցին նկատմամբ իր ըրած երկար դիտողութեանց վրայն՝ որոնք գտան մը մէջ անձրկած փաստաթղթի մը դարձած 2d hoc'ներուն կը նմանին։ Այդ խմբագիրը լաւ կ'ընէր որ Ամեն Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի ուշադրութեան յանձնէր իր դիտողութիւնները, քան զի որում ընդարձակ օրացոյց մը հրատարակէ Ն. Սրբազնութեան հրամանէն եւէթ կախում ունի եւ ընդարձակ օրացոյց մն ալ Սուրհանդակի առաջարկած ցնդի բնդիներով չի լեցուիր։ Մէ՛ չի դիտեր, թէ որոնք են Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց միաբանները, թէ քանի՛ տարիէ ի վեր միաբանութեան մէջ կը գտնուին, որոնք են Հայոց ուխտաւորները, եւն. եւն., որոնց ամէնքը մասնաւոր տեսրակներով եւ ամենք լրագրութեանց մէջ հրատարակուած են իրենց ամէն մանրամասնութիւններովը եւ հարկ չկայ անոնցմով ընդարձակ օրացոյց մը հրատարակելու։ Բայց Երուսաղէմի օրացոյցը՝ կ. Պոլսոյ մէջ հրատարակուածին նման, պարզ օրացոյց մըն է միայն՝ լոկ իր միաբաններուն համար, եւ ա՛յնքան մեծաքանակ ի վաճառ չի հանուիր՝ չի վաճառելու համար Ազգ. Հիւանդանոցի շահերուն. այդ թերթին ըրածը պարապ յոյնութիւն մը չէ՝ զոր յանձն կ'առնէ ի շնորհակալ իր թղթա՛կիցներուն, վայրապար խծծելու իր պարզութեամբը յայտնի գործ մը։

Երուսաղէմ Լ.

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Զինուորական գործողութիւնները.— Երկու կողմի բանակներուն շարժումները. — Ռազմական ծրագիրները։

Բարիզ, 17 մայիս.— Զինուորական կացութեան վրայ, կ'ըսէ Թան, նոր լուր մը չստանուեցաւ այսօր։ Ճապոնական բանակը կը տարածուի արեւելքէն դէպ ի արեւմուտք, որպէս զի դիրք գրաւէ Կրոնակը ծովին առուած, Նանշանի գետանցքի գիծերով որոնք ծովեզերքի քանի մը կէտերը կը հասնին՝ իրենց նաւատորմիղներուն պաշտպանութեամբը։ Այնպէս որ ռուսական բանակը եթէ յաղթէ եւ ճապոնական բանակը մէկ կէտի մէջ փակէ, ապոյաղթանակը վճռական հանգամանք մը պիտի չունենայ։ Նոր դրութեամբ ճակատամարտներու մէջ ծովը կրնայ բան մը ընել ցամաքի դէմ, բայց ցամաքը ծովի դէմ ոչինչ կրնայ ընել։ Բեւրոթաքին զորավարին հիմա ունեցած բանակը, Ճապոնացիներու շրջադիկ շարժումներու դէմ դրնելու եւ վճռական ճակատամարտի մը առթիւ որոշ տեղ մը կեցնելու համար, հարիւր հազար հոգիէն աւելի չէ։ Ինքն իրեն համար պէտք է համախմբուի ու գործէ նեղքին դիծերու վրայ։ Թան կը յարէ թէ դեռ յայտնի չէ որ ի՛նչ է այդ բանակին շարժման ուղղութիւնը. նաեւ թէ անոր փնտրտուքեան կազմակերպութիւնը ունի այն վիճակը, որ կարենայ հեռաւոր երկարաձգելիին։

ՌՈՒՍԻԱ

Զինուորական երջանկութիւն կարծիք.—Պատերազմական պաշտօնարանը.— Կայսեր ուղեւորութիւնը.— Մարտաճաւերը.— Ճարոնցի երկու լրտեսներ.— Այեխիկի ծովակալը ու Բուրոթաֆին զօրավարը։

Բարիզ, 17 մայիս.— Բեռնսպուրկէն հեռեւալը կը հեռագրեն.— Ռուսիոյ զինուորական շրջանակներուն ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Ճապոնները նաչ իրենց գործողութիւնները պիտի ուղղեն Բորթ-Արթուրի դէմ, բանակ մը թողելով հիմա մէջ՝ Բեւրոթաքին զորավարին բանակին հետ։ Այդ ծրագիրը լաւ հաւանական կ'երեւայ անոր համար մանաւանդ որ անձրեւներու եղանակը յունիսին կը սկսի եւ խիստ պիտի դժուարացնէ Ճապոնները յարձակողական մէկ յառաջացումը դէպ ի հիւսիս։ Եթէ այդ դուշակութեանց հակառակ Բեւրոթաքի զորավարը որոշէ անմիջապէս յարձակիլ, այնպէս կը նկատուի թէ ուրբօրիկ առալ պիտի չկրնայ այդ տեսակ յարձակումի մը ձեռնարկել։

—Հոյց կայ թէ Ռուսիոյ պատերազմական պաշտօնարանը վերակազմուելու պիտի ձեռնարկուի։ Մեծ սպայակոյտ մասնաւոր պաշտօնարան մը պիտի կազմէ որ տեղեկութիւն պիտի ունենայ մասնագիտական բոլոր խնդիրներու վրայ։

—Ռուսիոյ կայսեր ուղեւորութիւնը լոկ զինուորական հանգամանք մը ունենալով, Նիքոլա Բ. ու Զարեւիչը չառաքին պիտի մնան Թալիոյի, Օրէլի, Խարքովի, Բալթավոյի եւ Քրէմենչուգի մէջ։ Այդ միջոցին աչքէ պիտի անցնեն Մայրագոյն Աւեւելք ուղեւորելիք զինուորները։ Պիտի այցելեն նաեւ այդ քաղաքներուն մայր եկեղեցիները։ Ն. Բ Միասդանէն դառնան, մեկուկէս ամիս Մոսկուայի մէջ պիտի մնան. յետոյ կայնա պիտի երթան, ուր կայսրը մայիս 22ին ներկայ պիտի գտնուի Մարիա Ֆեոդորովնա կայսրուհիին զօրագունդին հաստատման 200, դ տարեդարձի հանդիսաներուն։

—Օրեկ, Այեխանցեր Գ. եւ Գորոշիցօ զրահաւոր՝ ե՛ը, որոնց սպառազինութիւնները աւարտեցան, Լիպաօ երթալով հոն երկու չաբաթի չափ թնդանօթաձգութեան փորձեր պիտի կատարեն։

—Լեաօ-Եանկէն կը հեռագրեն թէ ճապոնական այն երկու սպաները որոնք իրրեւ լրտես հրացանի բռնուեցան, հազար բալալի կոչած էին ռուսական կարմիր Խաչին՝ իրենց հետ լաւ վարուած ըլլալուն համար։

Վիեննա.— Հոս առնուած լուրերու նայելով՝ Ալեքսիէվ ծովակալին ու Բեւրոթաքին զորավարին միջեւ վէճ մը կայ որ սուր հանգամանք մը առնելու վրայ է։ Բեւրոթաքին զորավարը — կ'երեւայ իրողութիւնը ստոյգ է — Եալուի պարարիթիւնը կը վերագրէ Ալեքսիէվ ծովակալին հրամաններուն որոնք արդեւք եղած են իր հրամաններուն։ Զորավարը կ'առաջարկէ լքանել Բորթ-Արթուրը, մեր ել իր զինուորներուն այդ տեղի զինուորները եւ քաշուիլ դէպ ի Խարպին։ Ա՛ինկ կը յայտարարէ թէ Լեաօ-Եանկի մէջ Ճապոնները չի կրնար դիմադրել, վասն զի պատերազմելու համար վաթսուն հազարէն աւելի զինուոր չունի։ Ալեքսիէվ ծովակալն ալ կ'ըսէ թէ անմատիւն մը պիտի ըլլայ լքանել Բորթ-Արթուրը, կորսնցնել նաւատորմը, կրել բարոյական պարտութիւն մը եւ փնտալու վտանգին ենթարկել Բորթ-Արթուրի զինուորները։ Ծովակալը կ'ըսէ թէ Բորթ-Արթուր անառիկ է։ Բեռնսպուրկի բարձրագոյն շրջանակներու մէջ Ալեքսիէվ ծովակալին համամտութիւն կը յայտնուի։

ՄԱՆՉՈՒՐԻԱ

Ռազմագետի մը կարծիքը.— Ճարոնի զինուորական զարծողութիւնները.— Մօտայուս նակատամարտ մը.— Թէ ի՞նչ կ'ըսէ ռուս ռազմագետ մը։

Պերլին, 17 մայիս. (Նիւ-Եորք Հերալտի Թղթակցէն).— Այս տեղի ռազմագէտներու մէջ տիրող կարծիքը այն է թէ ռուսական պատերազմին մէջ ծանրակշիռ դէպքեր պատահելու վրայ են։ Միահաղոյն կ'ընդունուի թէ Հայ-Զէնկի, Ճարանցերուն յառաջացման նպատակակէտը, Ռուսներուն դիրքին բանալին է. եւ թէ Բեւրոթաքին զորավարը որ լաւ դործ մը ըրաւ Նիւ-Զուանկը լքանելով, Հայ-Զէնկի մէջ պիտի մնայ՝ երկար ատեն է վեր արուած որոշման մը համաձայն, Կը կարծուի թէ Ճարանները լաւ համազուած են որ եթէ հոն վճռական հարուած մը չտան, իրենց մասին չատ նպաստաւոր պիտի չըլլայ։ Ժողովրդական կարծիքը այն է թէ Բեւրոթաքին զորավարը կը վերակսի դ-ոնդրել ռուսական այն ծրագիրը որ անկան յաղթեցաւ 1812ին։ Ներկայ պատերազմը բոլորովին առանձնայատուկ հանգամանք մը ունի։ Պատերազմիկներու եւ ոչ մէկը կրնայ միւսին մանցաւ հարուած մը տալ։ Ուրեմն ատանց ռազմագիտական նպատակը բացորոշապէս սահմանափակ է։ Երկուքն ալ ուշ կամ կանուխ այն տեսակ կէտ մը պիտի հասնին, ուրկէ անդին պիտի չկրնան երթալ։ Ճարան իր աշխարհագրական դիրքով եւ ծովի վրայ ունեցած գերիշխանութիւնամբը պաշտպանուած է ամէն տեսակ յարձակումներու դէմ, մինչ կողմէ չը կրնար փորձել՝ Սիպերիա արշաւելու։ Ռուսիոյ գալով, անիկա հաւանօրէն պիտի ուշտաի Մայրագոյն Արեւելքէն աւելի տեղ մը վերահաստատել իր ազդեցութիւնը։

Բեռերսպուրգ.— Բիլուկ զորավարը հեռեւեալը կը հեռագրէ Ռուսիոյ պատերազմական նախարարութեան.— «Մայիս 12ին եւ 13ին առնուած տեղեկութեանց նայելով Ճարաններուն յառաջացումը Յիկնի-Հանկ-Զէնկէն դէպ ի Լիաօ-Եանկ տարտամ կերպով կը կատարուի։ Կրնայ են. Թադրուիլ թէ ճարանական զինուորներուն գլխաւոր մասը Քալէնկեն եւ կամ Հայ-Ճուէն դէպ ի ոնդին կ'ուղղուի։ Ճարանական ուրիշ կարեւոր զորախումբ մը Տակուչանի հիւսիսային արեւմտեան կողմը կը հասնուի։ Թանկուզնոյներուն հետ կատարուած քանի մը ընդհարումներու ատեն, երեք Խազախներ սպաննուեցան, մէկը վիրաւորուեցաւ եւ չորսը անհայտացան։ Մինչդերքը հանդարտութիւն կը տիրէ»։

—Լիաօ-Եանկէն կը հեռագրեն Ժուրնալ տը Սեն Բեռերսպուրգի թէ ճարանական բանակին մեծ մասը նոյն քաղաքէն վաթսունհինգ քիլոմէթր հեռուն կը գտնուի։

Նիու-Զուանկ.— Տեղական ազբիւրէ առնուած լուրի մը նայելով, որ տակաւին հաստատուած չէ, առջի օրը կատարի ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է՝ Լիաօ-Եանկի շրջակայքը։ Երեկ առտու արեւելեան կողմէն թնդանոթի ձայներ կու գային։

—Ռուսերէնական պանքային գրասենեակը Փրանսական հիւպատոսարանը փոխադրուեցաւ։

Նիւ-Եորք.— Ուսինկրանի պաշտօնատարները լուր տուին թէ մեծ ճակատամարտ մը մօտալուտ է Լիաօ-Եանկի մօտերը, ուր Ռուսները որոշած են ուժգին ընդդիմութիւն մը ընել։

Բեռերսպուրգ — Ռուս ռազմագէտ մը կ'ըսէ թէ յայտնի է որ ճարանները կը պատրաստուին յարձակում մը կատարել ամբողջ դիրքին վրայ։ Այդ կարծիքը կատարելապէս կը հաստատուի՝ այն մտադրութեան, որով Բեւրոթաքին զորավարը ետ պիտի մղուի մինչեւ Մանկուրիա, ուր Զինուցիները կը սպասեն, զայն պարտութեան մատնելու նպատակաւ։ Ռուս ռազմագէտը կը յարէ թէ Բեւրոթաքին զորավարը լուրջ ընդդիմութիւն մը պիտի չընէ Բալ-Բինկի ու Հայ-Զէնկի միջեւ, եւ թէ նախամեծար պիտի համարի դէպ ի հիւսիս քաշուիլ։

ՃԱՊՈՆ

Տոկիոի առջեւ.— Ակացեհիու խուզարկութիւնը.— «Միեաֆո»ի կորուստը.— Ճարոնի նպատակը.— Թոհիոյի մէջ մի քիկեկ մը։

Թոհիո, 17 մայիս.—Ճարանական Միեաֆո լրտեսը նաւը, Բէրի ծովածոցին մէջ Ռուսերուն կողմէ դրուած ականները հանելու գործին ախտակցած ատենը ընկղմեցաւ։ Բաթաօքա ծովակալը երկկնոյն ծովածոցը դարձած էր մէկ մասովը երրորդ նաւատորմին որ ականները վերցնելու պտտուն ունեցող Թորիիլանաւերու խումբերը կը պաշտպանէ։ Հինգ հատ ականներ գտնուած եւ քանդուած էին եւ Միեաֆо անոնցմէ մէկին զարնուելով ընկղմեցաւ։ Այդ ականը որ ատոգին սատկութեամբ պատրաստուած էր, ծանր վնասներ պատճառեց Միեաֆоի, որ քանիներկու վայրկեանէն ընկղմեցաւ։ Նաւաստիներէն երկուքը մեռան, իսկ միւսները ազատուեցան։ Վեց հոգի ալ վիրաւորուած էին։ Միեաֆоյ կորստեան լուրը որ 48 թիւ Թորիիլանաւին ընկղմելէն քիչ եւաքը տեղի կ'ունենայ, մեծ վիշտ պատճառեց Թոքիոյի մէջ։ Կ'ըսեն թէ ականներ վերցնելու գործը բաւական վտանգաւոր է, սակայն 48 թիւ Թորիիլանաւին արկածին հետեւանքով ճարանական նաւազները պարտաւոր էին ուեւի զգուշութեամբ գործելու։

— Բաթաօքա ծովակալը կը տեղեկացէ թէ մայիս 12 ին Թոպինսքի ռազմանաւը մէկ ականի զարնուելով ընկղմեցաւ։ Ռուսերը վերջերս եւ առժամեայ ամրոց մը հաստատեր են Թա-Բու լեռան հիւսիսային արեւելեան կողմը բարձունքի մը վրայ։ Պատնէշ եր չիներ եւ վեց թնդանոթներ դնուեր են։ Ճարանական թորպիլանաւերը չ բանակեցին ականներ վերցնելու ալիաստութիւնը, թէեւ մինչեւ իրիկուն ոմանց մը ենթարկեցան, առանց վնասելու։ Նաւատորմիղը մինչեւ իրիկուն չարձակեցաւ զանոնք հեռացնել։

Թոքիо.— Հաղարաւոր պատանիներ, քրիստոնեաներ եւայլն մինչեկ մը գումարեցին՝ մերժելու այն խօսքը թէ Ճարանի կողմէ Ռուսիոյ դէմ հրատարակուած պատերազմը առաջ եկած ըլլայ կրօնական կամ ցեղական պատճառներէ։ Մինչեկը օրակարգ մը ընդունեց՝ յայտարարելով թէ այդ պատերազմին միակ առարկան է Ճարանի համար ձեռք բերել ապահովութիւն մը եւ Մայրագոյն Արեւելքի համար տեւական խաղաղութիւն մը եւ թէ այդ պատերազմը կը կատարուի արդարութեան մարդկութեան եւ քաղաքակրթութեան օգտին համար։

ԶԻՆՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Զեղոռուքիւնը.— Եւրոպական տրուելիցները.— Զինու զաղտնի նպատակը.— Հիմնաւոր երկիւղներ.— Թունկուզներու։

Բէրլին, 17 մայիս.— (Մաքենի Թղթակցէն).— Իմ առած տեղեկութիւններու նայելով Զինու վերաբերութիւնը բերանացի ու գրաւոր կերպով կրկնեց չէ՝ զգուշութեան իր խստութիւնները։ Ն. կ. շարթէ ի վեր տերութիւնները ամէն ջանք ըրին այդ նպատակով։ Մինչեւ հիմա Ֆրանսան միայն ստանձնած էր այդ գործը։ Կարելի է սակայն ըսել թէ Զին, երբեմն Ռուսիոյ ազդեցութիւնը ենթարկուած, այսօր բոլորովին Ճարանի կողմը դարձած է։ Մարդ ուրիշ իմացայ թէ Զինացիները թէ լրջօրէն կարող ըլլան հաւատալու Ճարանի խաղաղական հանդիսանալուն, Եւրոպացիներուն ընելիք ուրիշ բան չի մնար եթէ ոչ իրենց պայմանը կապելով շտապով մակնիշ։ Պէտք է յարել թէ Զինու մէջ ամէնէն բացարձակ ապահովութիւնները հեռեւեալ օրը չեն երաշխաւորեր։ Պէտք է սպասել։

Թոքիо.— Բէքինի ճարանական դեսպանը պաշտօնապէս ծանոյց Զինու կառավարութեան թէ կարեւոր է որ չեզոքութեան չեղեալ հակում ցոյց չտայ։

Բէրլին.— Զինու կառավարութիւնը նպէն հրամանագիր մը հրատարակելով ծանոյց ժողովրդին՝ բացարձակապէս յարգել չեզոքութիւնը։

Բեռերսպուրգ.- Այս տեղի զինուորական իշխանութիւնները կ'ըսեն թէ Զինացիները խոստացեր են ճարանները դարձակիլ սա պայմաններով.- Ճարանները դէպ ի Մանկիլիա եւ պիտի մնան Բեւրոթաքին զորավարին բանակը։ Ռուսները այդ կերպով չեզոք երկիր մը արշաւած պիտի ըլլան, որով Մա զորավարին բանակը որ նոյն կողմերը կը գտնուի այդ նպատակով, պիտի յարձակի Ռուսերուն վրայ։ Այդ կարգադրութեան նպատակը այն է որ ճարան՝ Զինու չեզոքութիւնը բանարարած ըլլալու երեւոյթը պիտի չունենայ եւ միւս կողմէ Զինները սանմանագլուխէն անցնելու պէտք չունենալով, պիտի չկրնան ամբաստանուիլ թէ դրած են իրենց խոստումը Մանչուրիոյ մէջ զինուորական գործողութեանց արգելք չըլլալու մասին։ Ինչ որ ալ ըլլայ, ռուս կառավարութիւնը իմաց պիտի տայ Բէքինի կառավարութեան թէ չարժման պատասխանութիւն մը կայ թէ՝ Ռուսերուն եւ թէ քրիստոնեաներուն դէմ, ինչպէս ծանուցած էր Բիկլուկի զորավարը, եւ թէ այդ չարժումը ռուսական ազդեցութեան սահմանին վրայ կը կատարուի՝ Թաֆոնիոյի մէջ։ Մուքտէնէն հարիւր մղոն դէպ ի հիւսիսային արեւմուտք։ Բեռերսպուրգի ռուսական իշխանութիւնները մատնոյց են Զինացիներու թշնամական ընթացքին համար թէ՝ Մանչուրիոյ ռուսական ազդեցութեան շրջանակին մէջ եւ թէ դուրս։

Բեռերսպուրգ.- Թունկուզները որոնց վրայ չատ կը խօսին վերջին հեռագիրները, հին ասեր ի յելուզակներուն նման ապստամբներու ցեղեր չեն։ Զմեռները վաճառականներ կ'երթան, ուր երկաթգործութեան եւ ուրիշ արհեստներով կը զբաղին։ Երբ ամառը գայ, քաղաքէն կը հեռանան գաղութիւններ կատարելէ առաջ։ Կ'երթան յարձակիլ կարաւաններու եւ չինական ու քաղաքական գիւղերու վրայ։ Արհարքը ազդելով ամէն կողմ, այն ասմանան որ գիւղապետները իմաց չեն տար անոնց ապստամբած տեղերը, վրիժառութենէ վախնալով։ Թունկուզները երբ իմանան որ ռուսական չրջան պահակախումբ մը զիրենք կը հալածէ, չի նական տարազ կը հագնին կապոյտ բանկոն ու բանթալոն, եւ երբ մեծ վտանգ մը նշմարեն, զենքերնին կը նետեն ու ամբոխին կը խառնուին, որով անկարելի կ'ըլլայ որոշել թէ խաղաղիկ Զինացիներ են թէ Թունկուզներ։ Անցեալ տարի ռուսական գումարտակ մը որ Թունկուզներ կը հալածէր եւ նախապէս ընդհարում մը ունեցած էր անոնց հետ, չինական գիւղ մը գտաց, ուր կը գտնէին այդ Թունկուզները։ Գումարտակին հրամանատարը իսկոյն չինացի գիւղապետին մօտ գնաց, այս վերջինը երդում ըրաւ որ տեղեկութիւն չունի։ Հրամանատարին հետ գտնուող փողտարը ճանչցաւ Թունկուզներուն պետը, որ գիւղապետին քով կը գտնուէր, եւ որ առիթի օրը սարի հարուածով մը վիրաւորուած էր։ Այս պարագան ցոյց կուտայ թէ Զինացիներուն ոչ-բարեացակամութիւնը Թունկուզներուն արհարքին տակ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆԻՈՒ-ԶՈՒԱՆԿԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

ՆԻՈՒ-ԶՈՒԱՆԿ, 20 մայիս.— Ճարանական նաւատորմիղը ամբակոծեց ծովեզերքը։ Յետոյ մարտանաւերէն զինուորներ ցամաք իջան եւ դէպ ի ներսերը գացին։ Այդ վիներները, երկաթուղին քանդելէ եւաքը նոքէն մարտանաւերը դարձան։ Այդ դ-ծողութեան նպատակն էր ուրիշ կողմէ կատարուած չարժում մը արգիլել։

ՎԻՆՆԱ.— Անգլիական թնդանօթաձգիկ մը Նիու-Զուանկ գնաց՝ բրիտանական շահերու պաշտպանութեանը համար։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍՐԳԻՒՈՒԹԻՒՆԵՐ

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ի՞-Բէ՞ալն կը հեռագրեն հետեւեալը ռուս գործակալութեան թէ նաւային սպաներ, Լիվէք գեներալ մէջ երբ չինական նաւեր կը խաղարկէին, իրրեւ պատերազմի արգիլեալ նիւթ գրաւեր են մեծաքանակ հրացան, թնդանօթ եւ քանի մը անուանի ռումբ եւ զանազան ռազմամթերքներ։

ԲԱՑ-ԲՐԻՆԿի ԳՐԱՒՈՒՄԸ

ԼՈՆԴՈՆ.— Սբաճնարs կը ծանուցանէ թէ ճարանցիները կատարի կրիւ մը վերջը գրաւեր են Բաց-Բրինկը, Նիու-Զուանկէն 30 մղոն դէպի հարաւ։ Ռուսերը 2000 հ գի կորսնցուցեր են։

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՆԶԻՆ.— Ռիպեր կ'ըսէ թէ Նիու-Զուանկէն հասած լուրերու նայելով, զոյց կը պատի թէ նաւատորմիղ ճարանական բանակը ծանր պարտութիւն մը կրեր եւ Ճէնչ-Հանկ-Զէնկի կողմը մղուեր է եղեր։

ԲՈՐԻՕ.— Ծովակալ Թոկոյի տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ երբ Հացուզի մարտանաւը կ'ենկդեր մայիս 15ին, ռուսական 16 Թորպիլանաւեր ազատին վայրը մօտեցեր են, բայց եւ մղուեր են ճարանական յանձնարարներու կողմէ, որոնք 3000 հոգի ազատեր են նաւազներէն, ինչպէս նաեւ նաւիլիա ծովակալը եւ նաւապետ Նաքաս։

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՐԻՕ.— Ռուսական Պոկաթիր լրտեսարանը մայրերուն վրայ խրեցաւ վերլուսիվաթքի մօտ, բայց պիտի կրնայ ազատուիլ։ Նաւաղները ազատուեցան։

—Վաւերական ազբիւրներէ լուրերու նայելով, երկուշաբթի օրը Բորթ-Արթուրի առջեւ ընկղմած ճարանական երկու մարտանաւերով 800 հոգի կորուած են։

ԱՆԳԼԻԱ

Երեսի. Ժողովին մէջ — Լորs Բէրսիի յայտարարութիւնը.— Հարցապնդումներ.— Ռուսաց դանիինին դիրքը։

Լոնտոն, 17 մայիս.— Ա.տաքին գործոց խարհրդական Լորտ Բէրսի, պատասխանելով եղած հարցապնդման մը, բաւական սպասելիք ազգանանական համաձայնութիւնը չէ կնքուած դեռ, կոմիտասուած ա զլնիֆռանական համաձայնութեան մէջ, թէեւ բանակցութիւնները կը շարունակուին։ Ազատական կուսակցութեան պետ Սըր Բէմբրէյ Պէնրմէն բարեփոխման առաջարկ մը ներկայացուց ելմտական օրինագիծի նկատմամբ պատրաստելով եղած շաբաթութիւնը եւ ծախքերուն յարաձուն հանգամանքը։ Բանախօսը ըստացաւեց Ֆրանսայի հետ գործակցութեան մը գաղափարը, սահմանափակելու համար նաւային սպառազինութիւնները։ Բանի մը երեսփոխաններ ալ խօսեցան։ Թէ՝ նախարարակաները եւ թէ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը քննադատեցին ծախքերու գումարը։ Այս առաջ հրատարակուած ընդդիմադիր լրագիրները կը կարծեն որ դանիէրը ապարիւր Ա. զատ՝ փոխանակութեան կուսակից Պ. Պէլֆ բանաձեւ մը պատրաստեց, պարտաւոր Պ. Զեմպլէնի քաղաքականութեան նկատմամբ նախարարութեան բռնած ընթացքը։ Ազատական լրագիրները կը յիշեցնեն թէ դանիէրը երկու անգամ փոքրամասնութիւն ունեցած է, բայց անկարելի թնդիրներու մասին։ Բայց ներկայ պարագային, անպատճառ քաւէ մը առաջ պիտի բերէ դանիէին հրաժարականը։ Նախարարական լրագիրները կը յայտարարեն թէ Պ. Զեմպրլէնի բարեկամները ազդու ջանքեր կ'ընեն եւ դանիէին պարտութենէն չեն վախնար։

ԱՆԴԻԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Էտուարs թագաւորին այցելութիւնը Բիլ. — Վիլհելմ կայսեր հրաւէրը — Նաւարաւ։

Բարիզ, 17 մայիս.— Պէրլինէն հաստատեալը կը հեռագրեն Բիլ Մել Կազէթի, Անգլիոյ թագաւորին կողմէ Գերմանիոյ կայսեր տրուելիք այցելութեան մասին.— «Կայսրը իմացած ըլլալով թէ թագաւորը, Բրբէնանայ այցելութեան միջոցին, փափաք յայտներ է Բիլ երթալ, գոհ մնացեր է այս գաղափարին համար։ Այն ատենն թագաւորութիւն մը կատարուեցաւ երկաս վեհապետներուն միջեւ. կայսրը հրաւիրեց թագաւորը՝ Բիլ գալ եւ հրաւէրը ընդունուեցաւ։ Գերման կառավարութիւնը չատ բարեբախտ կը համարի այս որոշումը, եւ գոն Պիւլով կոմսը յայտարարեր է թէ Բիլի տեսակցութիւնը չատ նշանակալից պիտի ըլլայ եւ Պէրլինի եւ Բոյսամի մէջ կատարուած տեսակցութեան մը չափ արժէք պիտի ունենայ»։

Պէրլինի լրագիր մը կ'ըսէ թէ Էտուարտ թագաւորը Բիլ պիտի հասնի իր զբօսանաւով, յունիս 24 կամ 25ին։ Նաւարաւէն յետոյ, Էտուարտ թագաւորը Անգլիա պիտի դառնայ, առանց Պերլին հանդիպելու։

ՆԵՂԻՆ Բ. ՄԱՐԳԱՐԻՆ

Տոքթ. Տօուիի նոր ճահճակոլիսները Աւստրալիոյ մէջ.— Հարիւր լիսուն հարուստ նորահաւատներ։

Ուաշինկթըն, 17 մայիս.— Հռչակաւոր ամերիկեան քարոզիչը, Տոքթ. Տաուի, որ իր նոր Եղիա մարգարէ, ապրքանչ ազմուկ հանեց Մ. Նահանգաց մէջ իր այլառոց քարոզութիւններով, յորմէ Լաէլոտան (Աւստրալիա) 150 հաւատացեալներ Տոքթ. Տաուի պիտի ընկերանան Մ. Նահանգները, ուր քարոզչին կողմէ հիմնուած Սիոն քաղաքի մէջ պիտի բնակին։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾ ՄԸ

Ծովային ճակատարութեան մէկ զեկոյցը.— «Մաքենի»ի յայցնութեանց շարք.— Ամերիկանց յաստակագիծներ ծախուած.— Անոնց արժէքը։

Բարիզ, 17 մայիս.— Հավասարակշռութիւնը զեկոյց մը առած է հանրային Նախարարութենէն, Լոնտոնի վերեւան հանուած լրտեսութեան գործի նկատմամբ։ Այդ զեկոյցին մէջ ըսուած է թէ ծովային նախարարութիւնը չի կրնար եւ կարծիք յայտնել, քանի որ ծովային դերձքերու պաշտպանութեան գործը յանձնուած է պատերազմական պաշտօնական քանի մը տարիէ ի վեր։ Այս պարագան գիտնալուն պատճառաւ է որ Ֆրանսական դիմած է Լոնտոնի Ֆրանսական նաւային կցորդին։ Այդ միեւնոյն մարդը, ամէն տարի Ամերիկա մէջ կ'ելլայ՝ Ֆրանսական նաւերուն կը վերաբերի։ Միւսը ցանկ մը՝ Շերպուրի, Պրէսթի եւ Թուլոնի ամրութեանց յատակագիծներուն, որոնք արտասահմանի մէջ ծախուած են։ Մաքենի կը յարէ թէ, տարի ու կէս առաջ, պատերազմական նախարարութենէն պաշտօնատար մը, ընկերակցութեամբ սահկանութեան գոմիսէրի մը, Լուէրնա գացեր է Ֆրանսական մեր, ուր վճարելով եօթը հազար ֆրանքի գումար մը՝ ձեռքէն առնելու համար թուլանի ամրութեանց յատակագիծերը։ Մաքենի հրատարակած ամբութեանց յատակագիծերուն մեծ կարեւորութիւն չուն

որով Անգլիոյ արքայական գերդաստանին անդամներէն Բէմպրիճի դուքսին մահը կը ծանուցուի։ Այդ նամակը կայս. Պալատ պիտի մատուցուի։

ՍՈՖԻԱՅԻ լրագիրները, կ'ըսէ Սապահ, Բարիզի օսմ. դեսպան Միւնիր փաշայի այցելութիւնը վրայ խօսելով, երախտագիտութիւն կը յայտնեն այդ այցելութեան համար որ ուելի կ'ամրապնդէ Պուլկարիոյ հաւատարմական յարաբերութիւնները իր գերիշխան պետութեան հետ։

— Միւնիր փաշա Սոֆիա դարձած պահուն այցելութիւն ուեր է նախարարապետ Բեդրով զօրավարին, որ յետոյ փոխադարձաբար այցելութեան գացեր է Ն. Վասմաշեան։ Միւնիր փաշա, արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Պ. Միլլէվի հետ, այցելեր է քաղաքին նշանաւոր վայրերը։ Միւնիր փաշայի որդին՝ Ձէմիլ պէյ ալ, տեղական Պ. Բարտիմովի հետ, այցելեր է Սոֆիայի զինուորական վարժարանը։

ՍԱՄՍՈՒՆ նոր իշխան Ենանօ էֆ. Վէրթինս, երէկ, կայս. Պալատ ներելով իր հրամեցի ողջոյնը մատոյց եւ յետոյ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԳԱՐԱԲԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.— Ծովային նախարարութիւնը կը քննէ Գարաքէօյի կամուրջին վերանորոգութեան համար մատուցուած ծրագիրները եւ յատակագիծերը։

ԱՐՄՏԻՒԻ ՍԱԿԱՐԱՆ.— Զեռնհաս պաշտօնարանը ծանոյց պէտք եղած տեղերը, որպէս զի շուտով բացուի Կ. Պոլսոյ մէջ հաստատուելիք արմատի սակարանը։

ՇՈՒԵՇԱՐԻ ԹՐԱՄՈՒԼԻ.— Երուսաղէմի բնակիչներէն Շիւքրի էֆ. աղերսագիր մը մատուցանելով հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան՝ քառասունը հինգ տարուան մենաշնորհ ուզեց չգործադրած Թրամուլի գիծ մը հաստատելու եւ բուսաղէմէն մինչեւ Բեդղեհեմ,

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Թէմիքիի տուրք չառնել Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին այն շրջանաւարտներէն որոնք շերամի հունձ կը հասցնեն, կամ անոնք որ այդ շրջանաւարտները իրենց ընկերքրած են եւ կամ վարձքով կը գործածեն։ Նաեւ անոնցմէ որոնք շերամաբուծութենէ զատ ուրիշ գործ մը չունին։ Մինչեւ դամայն մինչեւ որ դուրսէն շերամի հունձ բերելու պէտք չմնալով, օտար երկիրներ արտածում կատարելու մասին յայտնութիւն ձեռք բերուի, առասնորդ չառնել շերամի հունձ արտադրողներէն։ Թթենիի տերեւներէն ալ, թէ՛ տէրը ըստպառէ եւ թէ ուրիշի վաճառէ, բան մը չպահանջել։ Թթենիի պարէզներէն, ըստ առնչոյն, հողաբին չորս տուրք առնել եւ պտուղին հետ միասին եթէ տասանորդի ենթակայ ուրիշ բերք մը ըլլայ, այդ բերքէն տասանորդ առնել։

ԵՐԶՐՈՒՄԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Բ. Դուռը ծանոյց ձեռնհաս պաշտօնարանին ժամ առաջ կատարել Երզրումի նահանգին վարժարանները ուելի բարկարգելու եւ շատցնելու գործունէութիւնները։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նահանգին հանրօգուտ չինութեանց ու երկրագործական խորհրդական եւ երկրագործական վարժարանին տ՝օրէն Մարտիր պէյ, կ'ըսէ Իգսամ, պաշտօնէ դադրեցուցած է եւ անոր նկատմամբ օրինական հետապնդումներ պիտի կատարուին, վասն զի թէ՛ նահանգին հանրօգուտ չինութեանց ու երկրագործական գործերը եւ թէ նոյն վարժարանը, այնքան մեծամեծ ծախքերու հակառակ, անկանոն վիճակի մէջ կը գտնուին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանը ծանոյց ամէն կողմ որ օտար երկիրներու բժշկական վարժարաններէն վկայական ստացած եւ օսմ. երկիրներու մէջ բժշկութիւն ընդունելիները պէտք է անպատճառ «քալլոքիմ»ի քննութիւն տան կայս. բժշկական վարժարանին մէջ։

ՎԻՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ.— Մախասէի պաշտօնեաներէն Հագգը պէյի առաջարկութեամբ հնարուած իլմաւխաչերներէն, անցագիր եւ բաստրա ստանալու համար, տարեկան հարիւր քսան հազար ղրուշի հասոյթ մը ուելցած է երմական գանձուն։ Ուստի նախապէս որոշուած որոշման համաձայն, կայս. Իրատէ մը հրամայեց այդ տարեկան հասոյթին հարիւրին քսանըմէկ անդամուան համար իբրեւ վարձատրութիւն տալ նոյն անձին։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը, երէկ, Իսոնքն պահանջուած զբօսական պատրաստի համար մինչեւ կղզիները գնաց եւ իրիկուան Բերա վերադարձաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան Թարապիոյ ամրանոցը փոխադրուելը յետաձգուեցաւ, վասն զի դեսպան Պ. Բոնտեան մէկ ամիսէն ուրիշ մարդ պիտի ուղեւորի։ Խորհրդական Պ. Պարթ մինչեւ այն ատեն կ. Պոլիս դառնալով, դեսպանին բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ։

ԹԱՐԱԳԻՈՅ նաւամատոյցին մօտ Բէթլա օթէլին տեղ Թաքսալեան էֆ.ի չինել տուած նոր օթէլը՝ Օթել ա'Անկլեթէր, պիտի բացուի յունիս 16ին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ անգլիական Առաւարական Սենեակին տարեկան ընդհանուր ժողովը գումարուեցաւ չորեքշաբթի օր, Սըր Ուիլիըմ Ուիթալի նախագահութեամբ եւ կարդացուեցաւ անցեալ տարեշրջանի տեղեկագիրը։ Անդամներէն Պ. Պ. Կիւրիսթ, Մաքնամարա եւ Թ. Թրքեր վերընտրուեցան։ իսկ Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի յաջորդեց Պ. Սիքէցցո։ Խորհուրդին անդամ ընտրուեցան Պ. Պ. Հ. Բիրս, Ճ. Պըք եւ Ա. Դարակէօզեան՝ Պ. Պ. Թաթէրալի եւ Պ. Մանկոյի տեղ, որոնք մեռած են, եւ Պ. Մարշալի տեղ որ իր հրաժարականը տուած է։ Պ. Պ. Ուիլիըմ Ուիթալ եւ Ճորճ Պէյքըր կը շարունակեն նախագահի եւ գլխ. նախագահի պաշտօնները։ Նախագահը մէջ բերաւ օսմ. մարքսային վերատպութեան կողմէ 1315ի (1899 մարտին 1900 մարտ) հրատարակուած վիճակագրութիւնը։ Նոյն տարին Թուրքիոյ արտածման վճառականութիւնը կը հասնի 14,174,005 ոսկիի, որ ամէնէն մեծ գումարը եղած է։ Այս յաւելման պատճառն է նոյն տարուոյ ցորենի բերքին առատութիւնը։ Յարենն է որ կը նպաստէ եւ պիտի նպաստէ Թուրքիոյ հասոյթներուն յաւելման։ Իսկ միւս բերքերը՝ թաւշ, ոչիպան, չամիչ եւն. թէեւ կ'աւելցնեն եւ պիտի աւելցնեն երկրին հասոյթները, բայց անոնց ապառումը սահմանափակուած է։ Գալով Թուրքիոյ վճառականութեան մէջ Անգլիոյ մասնակցութեան, անցեալ տարուոյ արդիւնքը նուազ գոհացուցիչ է։ Այս նուազումը եղած է 38.60%. մինչ նախորդ տարի՝ 42.15 էր։ Գալով 1899-1900ին Անգլիայէն Թուրքիա եղած ներածումներուն, 7,554,555 ոսկի եղած են, որ ամէնէն նուազ թիւն է, մինչ 98-99ին՝ 1,795,000 ոսկի եղած էր։ Իսկ Թուրքիայէն Անգլիա արտածուած են 5,013,000 ոսկիի ապրանք, մինչ 98-99ն՝ 4,208,000 ոսկի եղած էր։

ՅՈՒՆԱՐԻՆ Թաքիրտուղս լրագիրը ռուսական կերպով դադարման դատապարտուեցաւ։ Տպագրական Տեսչութեան կողմէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանատան նոր խորհրդական Պ. Ֆոն Պոման, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեց։

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՅԻՆ ընդհանուր քննիչ Պ. Քարթալի եւ Էսկիշէհիրի նորահաստատ ճիւղին անօրէն Պ. Սքանտիանի, նախորդ դեր–անօրէն Իզմիրի ճիւղին, երէկ Էսկիշէհիր ուղեւորեցան՝ նոյն ճիւղին բացման ձեռնարկելու համար։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.—Երէկ ամառնային առաջին գիշերուան ժամ 1ին յանկարծ դեղ օրտաւմ, փայլակ, անձրեւ եւ կարկուտ։ Կ. Պոլսոյ զանազան թաղերու մէջ՝ մանաւանդ Սամաթիա, Գասըմ Փաշա, Տոլապ Տէրէ եւայլն հեղեղներ գոյացան եւ ցած տուներու գետնայարկերը ողողուեցան, սակայն այդ վիճակը շատ չտեւեց։

ՀԻՆԴ ՀՈԳԻ ԽՆԴՈՒԱԾ.—Պոլսոյ Հիւսներ, երէկ իրիկուն, բաւական զինով վիճակի մէջ Սիլիստար Աղալէն վերադառնալու պահուն, Բեղրախանէէն դարձող մակոյկներու մէջ նուագարանի ձայներ իմանալով, զգեւորուեցան եւ ուզեցին Բեղրախանէ երթալ, բայց մակոյկավարը եւ իրենց մէկ ընկերը ընդդիմացան։ Հիւսները սաքի վրայ ելան. առաջ մակոյկը չրջեցաւ եւ ամէնքն ալ ծովը ինկան։ Անմիջական օգնութիւններով Հիւսներէն երեքը ազատուեցան. իսկ հինգը՝ խեղդուեցան։ Դիակները տակաւին չեն գտնուած։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄ.— Մեր ալքին առջեւ ունինք ծանուցումը Նըմիզըրի Իւնիվէրսէլ վաճառատան (Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 399) ուր ըստուած է թէ նոյն վաճառատան ապրանքներուն բոլոր մթերքը մեծ ու վերջնական լուքիտասիոնով մը պիտի վաճառուին, Ընկերութեան լուծման պատճառու։ Նկատելով որ այս վաճառումը հանրութեան համար մեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ ամէն տեսակէտներով, պարք կը համարինք մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել այդ իրապէս բացառիկ առիթին վրայ։ Այս լիքիտասիոնը պիտի սկսի մայիս 10/23 երկուշաբթի օրուընէ։

Տես չորրորդ երես Քարմէլ Օրիոնթալ գինիի եւ գոնեաքի ծանուցումը

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովի վերջին նիստին մէջ նկատողութեան առնուեցաւ փաստաբան Արիստակէս էֆ. Դասպարեանի մէկ ընդարձակ ծրագիրը՝ Սայ վանքին ներքին գործերուն եւ մասնակարութեան բարւոքման համար։ Դասպարեան էֆ. այս ծրագիրը պատրաստած է՝ իբրեւ Թեմական գլխաւոր ըլլալով վանքին պէտքերուն եւ պայմաններուն։ Խառն ժողովը այս ծրագիրը պէտք քննէ, երբ Տ. Սահակ կաթողիկոս, որ այս ծրագրին մէկ օրինակը ունի քովը, սկսի կազմել վանական ներքին կանոնադրութիւնը։ Այդ առթիւ Խառն ժողովը ալքէ պիտի անցընէ նաեւ զանազան առիթներով Սայ վանքին ներքին գործերուն համար Պատրիարքարանէ դրուած կանոնները։

—Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքը ներսաղէմի ծաղկեայ գեղեցիկ փիլոն մը նուիրեր է Ժառանգաւորաց վարժարանին վերատեսուչ եւ Մխիթարեան Ժողովի առենապետ Տ. Եղիշէ Վ. Զիլինկիրեանի։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդին դիմում եղած էր որ Հիւանդանոցի կովերը եւ ոչխարները արածուին Պալըգլուի գերեզմանատան մէջ։ Նոյն նպատակաւ Հոգաբարձութեան կողմէ ղրկուած պաշտօնային Թաղ. Խորհուրդը մէջժողովական պատասխան կուտայ եւ միւս կողմէ Յոյնի մը կը ծախէ գերեզմանատան խաչերը՝ 20 ոսկիի։ Հոգաբարձութիւնը ասիկա լսելով՝ կրկին կ'առաջարկէ Թաղ. Խորհուրդին որ եթէ ոչ մեծ Պալըգլուն, գէթ նոյն գերեզմանատան քովը գտնուած փոքրիկ Պալըգլուն յանձնուի Հիւանդանոցի կովերուն համար։ Դարձեալ կը մերժուի Թաղական Խորհուրդէն։

— Ս. Պատրիարքը այս իրիկուն Պատրիարքական կը մնայ, վաղը Մայր եկեղեցւոյ Բահանայից Դասուն վերաբերեալ գործերով զբաղելու համար, ինչպէս պէտք զգացուցած է կրօնական ժողովը իր վերջին նիստին մէջ, լսելով որ Լուսարարապետ Տ. Խաչատուր քահանայ հրաժարած է իր պաշտօնէն, քահանայութեան պատճառն է նոյն տարուոյ ցորենի բերքին առատութիւնը։ Յարենն է որ կը նպաստէ եւ պիտի նպաստէ Թուրքիոյ հասոյթներուն յաւելման։ Իսկ միւս բերքերը՝ թաւշ, ոչիպան, չամիչ եւն. թէեւ կ'աւելցնեն եւ պիտի աւելցնեն երկրին հասոյթները, բայց անոնց ապառումը սահմանափակուած է։ Գալով Թուրքիոյ վաճառականութեան մէջ Անգլիոյ մասնակցութեան, անցեալ տարուոյ արդիւնքը նուազ գոհացուցիչ է։ Այս նուազումը եղած է 38.60%. մինչ նախորդ տարի՝ 42.15 էր։ Գալով 1899-1900ին Անգլիայէն Թուրքիա եղած ներածումներուն, 7,554,555 ոսկի եղած են, որ ամէնէն նուազ թիւն է, մինչ 98-99ին՝ 1,795,000 ոսկի եղած էր։ Իսկ Թուրքիայէն Անգլիա արտածուած են 5,013,000 ոսկիի ապրանք, մինչ 98-99ն՝ 4,208,000 ոսկի եղած էր։

ՅՈՒՆԱՐԻՆ Թաքիրտուղս լրագիրը ռուսական կերպով դադարման դատապարտուեցաւ։ Տպագրական Տեսչութեան կողմէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանատան նոր խորհրդական Պ. Ֆոն Պոման, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեց։

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՅԻՆ ընդհանուր քննիչ Պ. Քարթալի եւ Էսկիշէհիրի նորահաստատ ճիւղին անօրէն Պ. Սքանտիանի, նախորդ դեր–անօրէն Իզմիրի ճիւղին, երէկ Էսկիշէհիր ուղեւորեցան՝ նոյն ճիւղին բացման ձեռնարկելու համար։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.—Երէկ ամառնային առաջին գիշերուան ժամ 1ին յանկարծ դեղ օրտաւմ, փայլակ, անձրեւ եւ կարկուտ։ Կ. Պոլսոյ զանազան թաղերու մէջ՝ մանաւանդ Սամաթիա, Գասըմ Փաշա, Տոլապ Տէրէ եւայլն հեղեղներ գոյացան եւ ցած տուներու գետնայարկերը ողողուեցան, սակայն այդ վիճակը շատ չտեւեց։

ՀԻՆԴ ՀՈԳԻ ԽՆԴՈՒԱԾ.—Պոլսոյ Հիւսներ, երէկ իրիկուն, բաւական զինով վիճակի մէջ Սիլիստար Աղալէն վերադառնալու պահուն, Բեղրախանէէն դարձող մակոյկներու մէջ նուագարանի ձայներ իմանալով, զգեւորուեցան եւ ուզեցին Բեղրախանէ երթալ, բայց մակոյկավարը եւ իրենց մէկ ընկերը ընդդիմացան։ Հիւսները սաքի վրայ ելան. առաջ մակոյկը չրջեցաւ եւ ամէնքն ալ ծովը ինկան։ Անմիջական օգնութիւններով Հիւսներէն երեքը ազատուեցան. իսկ հինգը՝ խեղդուեցան։ Դիակները տակաւին չեն գտնուած։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄ.— Մեր ալքին առջեւ ունինք ծանուցումը Նըմիզըրի Իւնիվէրսէլ վաճառատան (Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 399) ուր ըստուած է թէ նոյն վաճառատան ապրանքներուն բոլոր մթերքը մեծ ու վերջնական լուքիտասիոնով մը պիտի վաճառուին, Ընկերութեան լուծման պատճառու։ Նկատելով որ այս վաճառումը հանրութեան համար մեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ ամէն տեսակէտներով, պարք կը համարինք մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել այդ իրապէս բացառիկ առիթին վրայ։ Այս լիքիտասիոնը պիտի սկսի մայիս 10/23 երկուշաբթի օրուընէ։

ՅԱՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՔԵՐ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՓՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՕՍՄԱՆ ԵՒ ՔԱՖՕՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՃԱՌՈՒՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒԹՈ, 20 մայիս.— Ռուսերէն կը ծանուցանէ թէ Հայցուցուի ազատին ատեն մտած են նաւային երեք հաղորդակցութիւններ եւ երեսուներեք ապաներ ու ենթապաներ։ Նոճիսնի ազատին ատեն հաղորդակցութեան մը եւ երեսուն սպայ ու ենթապայ։ Մեռած նաւաղներուն թիւը յայտնի չէ։

— Կը հերքուի Շիֆիֆիմաի վնասուելուն եւ Ֆուսնիի ընկղմելուն լուրերը։

— Հաւանօրէն այդ երկու նաւերը չընթացած են վերը յիշուած նաւերուն հետ, որոնք մայիս 15ին ընկղմեցան։

— Գիւ–Զէուի մօտ կատարուած ճակատամարտին ատեն, մայիս 16ին, Ռուսերը երեք հարիւր հոգի կորսնցուցած են։

— Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Ճաքոնները մայիս 1ի ճակատամարտին մէջ ունեցած են 318 մեռեալ, որոնց 5ը՝ սպայ եւ 783 վիրաւոր որոնց երեսուն երկուքը սպայ։ Ճաքոններու կողմէ 1364 Ռուսերու մարմինները թաղուած են։ Գերի ինկած Ռուսերուն թիւն է 613։ Ռուսերը նաեւ կորսնցուցած են քանըմէկ թնդանօթ, ուր թնդանօթներուն բացան, 1621 հրացան եւ մեծաքանակ ռազմամթերք։

ՆԻՈՒ–ՉՈՒԱՆԳ.— Ռիւթէր կ'ըսէ թէ Ճաքոններուն նահանջի լուրը պաշտօնապէս հաստատուած է։ Երկուշաբթի օրը Ճաքոնները Ֆէն–Հանկ–Զէնկէն վաթսուն մղոն դէպ ի արեւմուտք հանդիպեցան 32,000 Ռուսերու, որոնք չատ զօրաւոր դիրք մը գրաւած էին։ Ճաքոնները չուսով եւ քաջութեան կանոնաւոր կերպով։ Ռուսական աղբիւրէ առնուած լուրի մը նայելով։ ճշմարիտ ճակատամարտ մը տեղի ունեցած չէ։ սակայն երկու կողմէն բաւական մեծ կորուստ կայ։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Զրոյցի մը նայելով, որ տակաւին պաշտօնապէս հաստատուած չէ, Քուրոքի զօրավարին բանակը եռ մղուեր է, ծանր կորուստներ կրելէ ետքը։

—Քուրոքաթքին զօրավարը կը հեռագրէ թէ մայիս 18ին ճակատամարտ մը կատարուեր է վեցուկէս ժամու չափ Խաղախներու խումբի մը եւ Ճաքոնական յառաջապահներու միջեւ՝ Ֆէնկ–Հանկ–Զէնկի հիւսիսային կողմը։ Ճաքոնները չորս դիրքերէ վտարուեր են։ Խաղախներէն վեց հոգի վիրաւորուեր են։

—Մանչիւրիոյ մէջ՝ Ռուսերէն հեռագրական ուսումնարանի մը դասատու Պ. Գրիգորիեւ, որ բաւական կարեւոր տեղեկութիւն մը նուիրած է մեր թերթերուն՝ չանկան յոդուածներով, ամիսներէ ի վեր հիւանդ է եւ Շիւլիի ֆրանսական մայրաքաղաքներուն հիւանդանոցը կը գտնուի։ Ցաւով կ'իմանանք թէ Ալան էֆ.ի վիճակը ծանր է եւ ուզեղի հիւանդութիւնը՝ որով վերջերս կը տառապի՝ երկիւղալի կերպով սաստկացած է։ Լեզուագէտ եւ ալեւոր երիտասարդ մըն էր եւ կը հետաքրքրուէր գրական ու բանասիրական հարցերով։ որոնց վրայ կը գրէր։»

ՅՈՒԼԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԿԻՆ ՆԵԿՏԱՐ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

Պատկառելի հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ այս առաւօտ, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, հանգուցեալ Տիկին Նեկտար Դարակէօզեանի յուղարկաւորութիւնը, խուռն եւ ընտրեալ բազմութեան մը ներկայութեամբ, որոնց մէջ կը նշմարուէին պետական հայ պաշտօնատարներ, առեւտրական եւ ազնուականական դասը, բժիշկներ, փաստաբաններ, Պատրիարքարանի ժողովականներ ու չատ մը ծանօթ անձնաւորութիւններ։

Եկեղեցին չքեղապէս լուսազարդուած էր եւ դագաղը կերպներով չրջապատուած մահաբեմի մը վրայ դրուած էր տաճարին մէջտեղ ու ծածկուած մանիշակագոյն գեղեցիկ խաչերով ու պսակներով զոյս նուիրած էին՝ հանգուցեալին եղբայրը՝ Դրիգոր էֆ. Դարակէօզեան, քոյրը՝ Տիկին Է. Պատմաճեան, զաւակները՝ Յովհաննէս էֆ. Դարակէօզեան եւ Տիկին Շահարիկ Արաշեան, թոռը՝ Տիկին Աարինէ Ն. Կէսարեան, ինչպէս նաեւ ծաղկեայ խաչ մը Պէօյիւքտէրէի Թաղ. Խորհուրդին եւ պսակ մը՝ Խաչդիւղի Դպրաց դասին կողմէ։

Եկեղեցական դասուն գլուխը կը գտնուէին Տ. Բարթողիմէոս եւ Տ. Դրիգորիս արքեպիսկոպոսները, չրջապատուած Տ. Հմայեակ եւ Տ. Դէորգ Երեցեան եպիսկոպոսներէն ու վեց վարդապետներ՝ Տ. Մուշեղ, Տ. Նորայր Դանիէլեան, Տ. Դրիգոր Արարթեան, Տ. Ղեւոնդ Դուրեան, Տ. Եղրաս եւ Տ. Տիրայր, ու բազմաթիւ քահանաներէ։ Արարողութիւնը կատարուեցաւ դաշն եւ հանդիսաւոր կերպով՝ երգեցողութեամբ դպրաց ընտրելագոյն խումբի մը։

Արարողութեանց աւարտումէն ետքը, դագաղը դուրս հանուեցաւ տաճարէն եւ թափորով առաջնորդուեցաւ մինչեւ եկեղեցւոյ դուռը։ Տապերը բռնած էին՝ Տիարք Յ. Ալալըմեան, Յովսէփ Թօքաթեան, Մինաս Տէր–Ներսէսեան, Մ. Հարենց, Մկրտիչ Ասատեան եւ Արմենակ Մանուկեան։ Իսկ կերոնները կը կրէին՝ Տիարք Աբրա Ֆէլեան Ա. Ֆնտգեան, Պապեան, Ժ. Արապեան, Հրանտ Շամանեան Խան, Աւագեան։

Եկեղեցւոյ բակին մէջ, ներկաները իրենց յաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցեալին որդւոյն՝ Յովհաննէս էֆ.ի, ինչպէս նաեւ Եդուարդ, Թագւոր եւ Արշակ էֆ. Դարակէօզեանի, Նշան էֆ. Կեսարեանի եւ Դարակէօզեան գերդաստանին ներկայ անդամներուն։ Դրիգոր էֆ. Դարակէօզեան չէր կրցած գալ՝ իր անձնական ակարութեանը պատճառու։

Ցաւակցութիւններուն մէջ կը նշմարուէին Բաղաքականաց ազգային Վարչ. Ցակոբ էֆ. Գոյանեան, ինչպէս նաեւ Հայ–Հասարակական երեւելիներ ու պատուաւոր օտարազգիներ ալ։

Ժամ 4ին, դագաղը մեռելակիր կառքով փոխադրուեցաւ Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։ Ցաւակցութիւններու մէկ մասը կառքերով հեռաւեցան դագաղին մինչեւ գերեզմանատուն։

Օր. Ա. Էսկիճեան, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Կիւմիւշեան եւ զաւակները, Օր. Վիրգինէ Տ. Գալեան, ինչպէս նաեւ Փափազեան, Զիլինկիրեան, Դարեան ընտանիքները ցաւօք կը ծանուցանեն զաւակնուղէտ մահ

ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. ԷՍԿԻՃԵԱՆԻ

իրենց եղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին։ Աղջականք եւ բարեկամք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան ախտաբ հանդչան, որ պիտի կատարուի վաղը, կիրակի, ժամ 8ին Օրթագիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցին, ուր փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը, եւ պիտի ամփոփուի Ֆէրիգիւղի ազգային գերեզմանատունը։

Մահագդ չընդունուիներէն կը ինդրուի դալ իբր այն նկատելի։

8 Մայիս, 1904

ԳՈՒՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՃԱՌՈՒՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒԹՈ, 20 մայիս.— Ռիւթէր կը ծանուցանէ թէ Հայցուցուի ազատին ատեն մտած են նաւային երեք հաղորդակցութիւններ եւ երեսուներեք ապաներ ու ենթապաներ։ Նոճիսնի ազատին ատեն հաղորդակցութեան մը եւ երեսուն սպայ ու ենթապայ։ Մեռած նաւաղներուն թիւը յայտնի չէ։

— Կը հերքուի Շիֆիֆիմաի վնասուելուն եւ Ֆուսնիի ընկղմելուն լուրերը։

— Հաւանօրէն այդ երկու նաւերը չընթացած են վերը յիշուած նաւերուն հետ, որոնք մայիս 15ին ընկղմեցան։

— Գիւ–Զէուի մօտ կատարուած ճակատամարտին ատեն, մայիս 16ին, Ռուսերը երեք հարիւր հոգի կորսնցուցած են։

— Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Ճաքոնները մայիս 1ի ճակատամարտին մէջ ունեցած են 318 մեռեալ, որոնց 5ը՝ սպայ եւ 783 վիրաւոր որոնց երեսուն երկուքը սպայ։ Ճաքոններու կողմէ 1364 Ռուսերու մարմինները թաղուած են։ Գերի ինկած Ռուսերուն թիւն է 613։ Ռուսերը նաեւ կորսնցուցած են քանըմէկ թնդանօթ, ուր թնդանօթներուն բացան, 1621 հրացան եւ մեծաքանակ ռազմամթերք։

ՆԻՈՒ–ՉՈՒԱՆԳ.— Ռիւթէր կ'ըսէ թէ Ճաքոններուն նահանջի լուրը պաշտօնապէս հաստատուած է։ Երկուշաբթի օրը Ճաքոնները Ֆէն–Հանկ–Զէնկէն վաթսուն մղոն դէպ ի արեւմուտք հանդիպեցան 32,000 Ռուսերու, որոնք չատ զօրաւոր դիրք մը գրաւած էին։ Ճաքոնները չուսով եւ քաջութեան կանոնաւոր կերպով։ Ռուսական աղբիւրէ առնուած լուրի մը նայելով։ ճշմարիտ ճակատամարտ մը տեղի ունեցած չէ։ սակայն երկու կողմէն բաւական մեծ կորուստ կայ։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Զրոյցի մը նայելով, որ տակաւին պաշտօնապէս հաստատուած չէ, Քուրոքի զօրավարին բանակը եռ մղուեր է, ծանր կորուստներ կրելէ ետքը։

—Քուրոքաթքին զօրավարը կը հեռագրէ թէ մայիս 18ին ճակատամարտ մը կատարուեր է վեցուկէս ժամու չափ Խաղախներու խումբի մը եւ Ճաքոնական յառաջապահներու միջեւ՝ Ֆէնկ–Հանկ–Զէնկի հիւսիսային կողմը։ Ճաքոնները չորս դիրքերէ վտարուեր են։ Խաղախներէն վեց հոգի վիրաւորուեր են։

—Մանչիւրիոյ մէջ՝ Ռուսերէն հեռագրական ուսումնարանի մը դասատու Պ. Գրիգորիեւ, որ բաւական կարեւոր տեղեկութիւն մը նուիրած է մեր թերթերուն՝ չանկան յոդուածներով, ամիսներէ ի վեր հիւանդ է եւ Շիւլիի ֆրանսական մայրաքաղաքներուն հիւանդանոցը կը գտնուի։ Ցաւով կ'իմանանք թէ Ալան էֆ.ի վիճակը ծանր է եւ ուզեղի հիւանդութիւնը՝ որով վերջերս կը տառապի՝ երկիւղալի կերպով սաստկացած է։ Լեզուագէտ եւ ալեւոր երիտասարդ մըն էր եւ կը հետաքրքրուէր գրական ու բանասիրական հարցերով։ որոնց վրայ կը գրէր։»

ՅՈՒԼԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԿԻՆ ՆԵԿՏԱՐ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

Պատկառելի հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ այս առաւօտ, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, հանգուցեալ Տիկին Նեկտար Դարակէօզեանի յուղարկաւորութիւնը, խուռն եւ ընտրեալ բազմութեան մը ներկայութեամբ, որոնց մէջ կը նշմարուէին պետական հայ պաշտօնատարներ, առեւտրական եւ ազնուականական դասը, բժիշկներ, փաստաբաններ, Պատրիարքարանի ժողովականներ ու չատ մը ծանօթ անձնաւորութիւններ։

Եկեղեցին չքեղապէս լուսազարդուած էր եւ դագաղը կերպներով չրջապատուած մահաբեմի մը վրայ դրուած էր տաճարին մէջտեղ ու ծածկուած մանիշակագոյն գեղեցիկ խաչերով ու պսակներով զոյս նուիրած էին՝ հանգուցեալին եղբայրը՝ Դրիգոր էֆ. Դարակէօզեան, քոյրը՝ Տիկին Է. Պատմաճեան, զաւակները՝ Յովհաննէս էֆ. Դարակէօզեան եւ Տիկին Շահարիկ Արաշեան, թոռը՝ Տիկին Աարինէ Ն. Կէսարեան, ինչպէս նաեւ ծաղկեայ խաչ մը Պէօյիւքտէրէի Թաղ. Խորհուրդին եւ պսակ մը՝ Խաչդիւղի Դպրաց դասին կողմէ։

Եկեղեցական դասուն գլուխը կը գտնուէին Տ. Բարթողիմէոս եւ Տ. Դրիգորիս արքեպիսկոպոսները, չրջապատուած Տ. Հմայեակ եւ Տ. Դէորգ Երեցեան եպիսկոպոսներէն ու վեց վարդապետներէ՝ Տ. Մուշեղ, Տ. Նորայր Դանիէլեան, Տ. Դրիգոր Արարթեան, Տ. Ղեւոնդ Դուրեան, Տ. Եղրաս եւ Տ. Տիրայր, ու բազմաթիւ քահանաներէ։ Արարողութիւնը կատարուեցաւ դաշն եւ հանդիսաւոր կերպով՝ երգեցողութեամբ դպրաց ընտրելագոյն խումբի մը։

Արարողութեանց աւարտումէն ետքը, դագաղը դուրս հանուեցաւ տաճարէն եւ թափորով առաջնորդուեցաւ մինչեւ եկեղեցւոյ դուռը։ Տապերը բռնած էին՝ Տիարք Յ. Ալալըմեան, Յովսէփ Թօքաթեան, Մինաս Տէր–Ներսէսեան, Մ. Հարենց, Մկրտիչ Ասատեան եւ Արմենակ Մանուկեան։ Իսկ կերոնները կը կրէին՝ Տիարք Աբրա Ֆէլեան Ա. Ֆնտգեան, Պապեան, Ժ. Արապեան, Հրանտ Շամանեան Խան, Աւագեան։

Եկեղեցւոյ բակին մէջ, ներկաները իրենց յաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցեալին որդւոյն՝ Յովհաննէս էֆ.ի, ինչպէս նաեւ Եդուարդ, Թագւոր եւ Արշակ էֆ. Դարակէօզեանի, Նշան էֆ. Կեսարեանի եւ Դարակէօզեան գերդաստանին ներկայ անդամներուն։ Դրիգոր էֆ. Դարակէօզեան չէր կրցած գալ՝ իր անձնական ակարութեանը պատճառու։

Ցաւակցութիւններուն մէջ կը նշմարուէին Բաղաքականաց ազգային Վարչ. Ցակոբ էֆ. Գոյանեան, ինչպէս նաեւ Հայ–Հասարակական երեւելիներ ու պատուաւոր օտարազգիներ ալ։

Ժամ 4ին, դագաղը մեռելակիր կառքով փոխադրուեցաւ Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։ Ցաւակցութիւններու մէկ մասը կառքերով հեռաւեցան դագաղին մինչեւ գերեզմանատուն։

Օր. Ա. Էսկիճեան, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Կիւմիւշեան եւ զաւակները, Օր. Վիրգինէ Տ. Գալեան, ինչպէս նաեւ Փափազեան, Զիլինկիրեան, Դարեան ընտանիքները

ԼՍԵԼԻ ՇՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԲԱՐԻԶ 1900

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ

ՌԻՇՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) *մեծ մառաններէն*

վարտիոյ կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծումը

1903 յունուար Չինար այցելեցին Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 չիչ։ Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ չիչերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ

ԲՆԱԿԱՆ, ՀՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Պորտոի դիտութեանց ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր ԿՈՇՈՆԻ, Համալսարկին Քաղաքագիտութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՒԻ, Ս. Բեդերսպուրգի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. Բէլի եւ Օռէսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. Վիրիկոնի կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Դրասենեակ եւ մթերանոց. ԶԱԼԱԹԻՈՑ ՓԱՐԱՓԸ, ՕՐԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147

Էթիէթին եւ խցանի բաբիւլեներուն գիրս պահանջել զործարանին վաճառանիւթը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ ԸՆԿ. բառերը

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 Ի՛Ն

Պահեստի զումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518,483·24 Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսուցանելիքած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն զեղչեր, վճարման դիւրութիւնք։ Ցանկ. թանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խանէյի խանի դէմը, Գալատիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԼԻԻՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. ԴԷՎԻ ԴԱՄ

Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստ զումար բնկ

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բլէքիյէ փողոց թիւ 8 և 10

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Գալատիա Վալիտէ, Լօրանս խան։ Դրամատուն Ը. կերութեան, թիւր Թոմբոյ համար։ Ֆ. Լոր Լիոնէ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

ԽՍ.ՏԾՂԱՆ ՀԱԳԴԷ ԷՖԷԼԷՄ

Խոյծղանի այս ջուրը ամէն կիրպով գերազանց է Եւրոպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան լինիու գովեստներ կը կարդացուին Հագդը Էֆէմ խոյծղանը օսմ. եւ օտար ժիլիկներու գնահատմանը եւ առողջապահական Խորհուրդին տրտնուելիանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ առատաքսի խանդարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խոյծղանի միւս ջուրերը։ Խիստ օգտակար է հոգի, ցնցղատապի, միզրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ թոքախտի առաջին չրջաններուն։ Կը գրանուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Դինն է հինգ դրուշ։ 3—80

ՄՈՍ

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի, Պորտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող տոզենաւք։

Անունը	Թոն.	Անունը	Թոն.
Մանէզ	3000	Թիպս	2500
Ամնիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյսը	3000	Օսա	2250
Թրանսիս	3000	Ռոբա	2200
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսանի	3000	Պասքրնի	1500
Մացիոս	2500	Իւէտ	1100

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈՒ եւ ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՇԼՅՈՒՍ, ՍՈՍ եւ ԸՆԿ.

191 31 Շլիմա Սգրիդ Լիվերբուլ

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԱՑՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՆԻ ԳԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Ֆր. Տարային ճիւղ 15,204,915 Ֆր

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ ՓՐԷՏԻ ՀԻՆԷ

Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօրլու խան, 52—56,

Լիազօր ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐՄԱՏԵԱՆ

745

Մանաւանդ.—Գաւառներու մէջ լաւագոյն եւ գործունեայ դրութեամբ գործակալներ կը հրաւիրուին։

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՓԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն ԹՈՓԷԼ ԵՒ ԸՆԿ-

ԲԱՑԱՍՈՒԱԾ ՏՈՊԵՆԱՒՈՐ

Մայիս 22ին Անցադրի, Մարսիլիայէն։
» 29ին Միսկրէի, Մարսիլիայէն։

ՍԵՊԵՆՈՒՈՅՆԵՐ

Մայիս 22ին Անցադրի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։
» 28ին Միսկրէի, Լիբաւոյ։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թէոփանէ քարտիին վրայ։

515 Թ. ՈՐԼՈՒԻ

ԳԻՆՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՅԻՆ

Ամէն ամիսը Լիվերբուլի եւ Արեւելեան միջեւ

Անունը	Թոն	Անունը	Թոն
Լուքանիա	13900	Միլիանիա	5500
Մաջեսթիք	18900	Մաճեսթիք	4824
Սարմատիա	12950	Վէրոնա	3225
Լուսանիա	12950	Թուսկա	3000
Սաւանիա	8845	Թիրէա	2900
Ումբրիա	8128	Սիքիլիա	2900
Էթրուրիա	8120	Մասիլիա	2500
Սէրվիա	7392	Ալէքսա	218
Ալբանիա	7369	Էէրատսի	16

Շերեպոր չոգենաւը. Նաւապետ Բլնթէ քասթ, Լիվերբուլէն հոս հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ՅՈԼԻ ԵՒ ՍԻՍԷՐ
Joly et Seagor

Մէքմանէթի խան, թիւ 6, 7, 8, Գալատիա, Ֆորա Մաւթաֆա փողոց։ 255

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՑՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԱԾ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Բեղերսպուրգ

Նկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կ'ընդունի հրդեհի, ամէն տեսակ արիւնեղու, ճամբորդ քեանց պատահարներու, երկաթուղիի ու չոգենաւի մէջ, ապահովներու փոխադրութեան ու նաւերու ուսուցչի խորհրդակցելէ դիմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան զումար	129,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած զումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դահեկանած ապահովագրին եւ տակս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութիւնը համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ագարեան խան, Վալիտա, Գալատիա։

Տեղւոյն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ա. ՀԻՒՐՄԻՋ 524

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՊ

Ընդմէջ Հալի Կ. Պոլսոյ եւ Օսկսայի

Անունը	Թոն.	Անունը	Թոն.	Անունը	Թոն.	Անունը	Թոն.	Անունը	Թոն.
Ալպանս	1069	Գոնոս	49	Գոգս	11	Մաս	724	Ռոպարիս	133
Ալէքթ	3607	Գոնկ	196	Կրոնոս	1195	Մարենկ	1273	Սան Գոն	1113
Անեէլս	1341	Գրաս	835	Լիրս	715	Մարդէլ	379	Գրոն	1735
Աբիսաբ	2277	Հիս	431	Լիտակ	1381	Մարտ	3 7	Սիլվեր	1193
Պասսոս	1822	Տիմս	97	Նիս	3 2	Միլ	1 57	Սրբոյ	1203
Պորտինս	1264	Տրոս	1383	Հորաթիս	26 0	Մոնդէէլ	1 3	Թասսոս	1323
Պրոմս	1076	Տաս	1713	Հ մէր	595	Մարթա	4 9	Թ. Ուիլիամ	15-6
Պրինս	811	Տոմաս	5 4	Իսկ	2354	Էլոն	1033	Թորոն	3327
Ռիֆոս	448	Լայոս	246	Իտան	5 4	Օմ	1 0	Թոլոս	1470
Գեյս	1371	Լիտրատոս	1520	Հ. Ն	10 0	Մնա	4036	Տորիոն	481
Գոլիս	1837	Լաս	84	Քէս	1053	Ուլան	1555	Ուրպինս	2459
Գասէ	1244	Միտոս	9.4	Փրինս	1507	Բոլէրոս	631	Վասթ.	1911
Դոս	1794	Մինատ	1828	Ոսկն	1700	Իոլ	510	Վոլգ	1289
Զիրա	3749	Մալվինիս	149	Լոս	1019	Ռալոս	229	Վ. Լիուրն.	2396
Մսէս	8	Ֆրանց սոս	4583	Լրանդս	2272	Ռոսլոս	1663	Եէսոս	1350
Քլոս	697	Սալիէ	306	Լիվոնիս	1833	Ռոլոս	1613	Էէրս	1200
Գոլորատ	4115	Պիկանս	1243	Լոլէնդս	319	Ռասկոս	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Մորոտէս չոգենաւը։ Նաւապետ Պոքսոլ։

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուին։

Քոնկս չոգենաւը, Նաւապետ Հարպօրա, յունիս 1ին։

Սիբիս » » Սեպտեմբեր, » 4ին։

Սիքուսս » » Թոլբ, » 15ին։

Դիմել առ Գ.-ՀԻԼՏ ԼՆԲԻՋՕՏ

Թիւ 22—24, Քիւլիւք Մէքէթ խան, Գալատիա 377

COMP. RU

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ՍՈՒԴԻՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Ծալ ս

Գշ. 4/17 Սեպտեմբ. ամսոյ ժամը 10ին մեկնելիք առաջ։
Տարատէ, Դիսորոզ, Սէլամ, Բ. ոս, Թաք պր լուս-Հալ Գէր ա Եանիա, Հորթ—Սաթիս, Ուիթ ս-նդ իս ժ մր ան նս միջոցին։

Եշ. 6/9 Օսմանսէ ժամ 10ին մեկ ելեն առաջ։

Շբ. 8/21 Ինս ալի, Իսմիր, Բ ոլ, Ալեր անս ի իս, ժամը 1 ին միջօրէին առաջ։
Օտեսա ժամ, 2ն յետ մ ջ ր։

Կիր. 9/.2 Ինեպ լ ս, Մի ոս, Սամսուն, Օրաս, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պ
Սում ժամը 8ին մեկ ելեն առաջ։
Գուրիկալ, Վանա, Օտեսա ժամը 3ն յետ միջ ելի։

ՏՐԻՏ. ԼԼԷՏԼԷՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Արեւելեան միջեւ բանող

Անունը	Թոն	Անունը	Թոն
Ալբերտիան	10500	Ալպիա	9000
Մանչեսթրիան	10500	Իսիդորիան	9000
Գլասկոյիան	9000	Ալիերիան	9000
Նիւքասլիան	9000	Արապիան	9000
Նորմանդիան	8000	Ազէնիան	9000
Ֆրանսիան	8500	Անտարկտիան	9000
Տանդէլիան	8000	Բրազիլիան	9000
Տիրտանիան	8000	Լէեսթրիան	9000
Նուսիլիան	3700	Մինեսոտա	9000
Կամպանիան	3700	Ամերիկա	9000
Ֆլորենտինան	3700	Լիսբոն	8000
Ֆանգիան	3500		

Ապրանքի ապրիստէն կը խնդրուի ինչպէս ապրանքի տարբեր փոխադրելու կամ նաւերէ մը ուրիշ մը գաւառանց հանելու կամ ի բեռնեց հրաւիրանքը ստանալ չոգենաւի ներսը նաւէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել

ԷՆԹԱՐ ԼԼԱՆԹԻԼԻ

Գալատիա, ֆորտիին վրայ։

300 Մարսեան ԼԼԷ ՍԷՆ

Առաջնորդ, ՋԱՐՆԵ ՀՈՒՍՈՒՏԻՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ,,ի ԹԵՐԹՕՆԸ (71)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

Բարիզի Գորեսիորուհիները

ՍԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐԿՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

ԹՌՁՈՒՆՆԵՐՈՒՆ ԹՈՎԻՉԸ

Երկու ճնճղուկներն ալ տարիքցա էին... հեռու էր ան օրը երբ հաւկիթի փնճեկէն դուրս եկած, կը բնակէին հարիկին ու մարիկին կողմէ գարգարանքով չինուած լոյսին մէջ, Սէն–Սէվերինի հին զանգակատան կողին վրայ։ Երիտասարդական չատ մը լիմարութիւններ գործած էին. անոնցմէ իւրաքանչիւրը կրնար դիմացինին երեսին տալ խել մը ամուսնական անհաւատարմութիւններ... Ո՞րքան փոփոխութիւններու հանդիսատես եղած էին Բարիզի մէջ... Սակայն մինչեւ նատէր չէին եղած. յանախ հմմեսու ճաշ մը կ'ընէին եւ անյարդար բնակարանի մը մէջ կ'ապրէին... բայց ինչ փոյթ ճնճղուկներու այդ զոյգին, քանի որ չէին դադրած իրար պաշտել։

Թռչիւն աղջկան կէսին պատասխանելով մեղմ սուլելամբ մը ճնճղուկներու զոյգը իրենց գոյն թեւերով քաւեցաւ աղջկան նուրբ դէմքին, կարծես շնորհակալ ըլլալու համար այս վերջնոյն կողմէ ցոյց արուած բարութեան։

Անցորդները կանգ առած էին, դիտելու համար այդ աքսնելի տեսարանը. բայց չվերդրուելու համարգան հեռուն կացած էին, գրեթէ առանց խօսելու եւ ուղերնան չարժելու։

Անոնց մէջ կը գտնուէին, առաջին կարգին վրայ, քառասունոց մարդ մը, հեղինակամարդ ու ծանրաքոն դէմքով, որուն աչքերուն մէջ կը փայլէր բարութեան նշոյլ մը. անիկա թռչիւն աղջկան չարժումներէն եւ ոչ մէկը կը կորսնցնէր։

Գուրգուրալից նայուածք մը կը ձգէր անոր վրայ, խոր հառաչ մը արձակելով։

Եթէ մէկը ականջ դնէր այդ հանդիսատեսին կողմէ տարտամօրէն արտաբերուած խօսքերուն, հետեւեալը պիտի լսէր.

—Հիմա այս տարիքը պիտի ունենար նէ... Թերեւս նոյնչափ ալ դեղեցիկ...

Այդ մարդը թիւնիկ ձուկի դոյն բամկանակ մը հագած էր, ուշադրութիւնէն թեթեւօրէն արտաւորուած հոս հոն. քաջքէթ մը կար գլուխը, ու հագած տարատը, գոյն թաւիշէ ու չատ մաքուր, հմայչափօրէն կ'ինար ողորկ կաշին ու խնամատ կերպով փայլեցուցուած կօշիկներուն վրայ։

Առաջ, արհեստաւոր գործաւոր մը պիտի կարծուէր այս մարդը։

Դեղեցիկ օդերուն, գրեթէ ամէն օր, պարտէ կ'եկլէր Թիւլերիի այս անկիւնը, խոր նայուածքով մը դիտելով գործաւորուհիները։ Բայց իր գարշելիից աչքերուն մէջ այնպիսի վերապահում մը կար որ տանջանքի եւ ոչ մէկը կը նեղար այդ ուղական հետաքրքրութեան հանդէպ։

—Հիանալի տեսարան է, պարոն Միլպէր, այնպես չէ՞, ըսաւ անցորդ մը մեղմօրէն, ձեռքը երկարելով։

Գործարանի միջնորդի մը երեւոյթն ունէր այդ անցորդը։

—Այո՛, պատասխանեց գործաւորը, փոխադարձաբար սեղմելով անցորդին ձեռքը։ Շատ գրաւիչ է այդ մանկամարդ աղջիկը։

Ցնոյ ժամացոյցը հնչեց, եւ իր գործին երթալու ճամպարանքով, խօսակցին ուղղութեամբ հեռացան։

Սակայն գործաւորուհիներուն մէջ կարծիքները կը տարբերէին թռչիւններ թովող աղջկան ու անոր ընկերուհիին վրայ։

Լուշօն զինաթաի չէր ըլար բնաւ։

—Ինչ կ'ըլայ. ուրիշ մէկն ալ այդքանը պիտի ընէր, ըսաւ ուսերը ցնցելով։

—Փայլէ նայինք, պատասխանեց Լէօքատի։

—Ասիկա թռչիւններ կարնայ թովել մի, յարեց Վալէրի, իր անչնորհ ձեւերով։ Եթէ կեռատոնի մը վրայ ալ հանէք զայն, թռչունները նորէն պիտի խրտչին։

—Լերը ըսէ տեսնեմ, կ'ուզենս որ ձեռք վերցնեմ վրդ։

—Օրիորդներ, փողոցը կը գտնուինք, ըսաւ Միլպէր կարմանալով մը։

—Ինչո՞ւ համար չէս սիրեր այդ երկու աղջիկները, հարցուց Վալէրի։

—Ինչո՞ւ համար մի, պատասխանեց Լէօքատի... Ատոր պատճառը կը հարցնես... Որովհետեւ դիւրաւ կը ճարէն իրենց ապրուստը, մինչ Լուշօն անօթաւ թենէն կը մեռնի... որովհետեւ անոնք գեղեցիկ են եւ ինք ոչեղ է... Որովհետեւ անոնք չիք են ու ինք թափթփած է։

—Սա տարդ է որ Լուշօն ամէն իրաւունք ունի ծուռ աչքով նայելու անոնց։

Ընդհանուր քրքիջով մը ընդունուեցաւ այս ակնարկութիւնը, որ ան՝ աւելի զայրացուց Օր. Պոքսոնէն։

—Խնայեցէք, խնայեցէք, ըսաւ կատաղի ձայնով մը... Ատիկա պատճառ մը չէ որ անոնք ցուցամոլներ չըլլան։ Ինչ ալ կը վայլէ փողոցին մէջ ուշադրութեան առարկայ դառնալ, թռչիւններ թովելու պատրուակով։

Վալէրի ըսաւ.

—Դուն պիտի նախընտրէիր դիմել աղուոր կեռնեխներ։

—Կամ թէ աղաւնիներ... սպրդեցուց Լէօքատի։

—Ա՜հ, զգուշացիր, քրթմնջեց Լուշօն, գասկարմիր դարձած։

Լիմա միջոցին հաչատարար չեչտով մը եւ ըսաւ.

—Օ՜հ, օրիորդներ, նոքն կուսլանալու չկսինք։

—Լ՜հ ուրեմն, ինչ կայ վառեակներս, իրարու հետ կը կռուինք։ ըսաւ մեղրա ծորան ձայն մը, քանի մը քայլ հեռուէն։

Բոլոր գործաւորուհիները, անձնապաշտութիւնն արթնցուով, վերէն վար չափչփեցին այն լանդուզն մարդը, որ կը համարձակէր ինքան ընտանեաբար խառնուելու իրենց խօսակցութեան։

Բայց ճանչցան զայն ու բարկութիւնէն ինչաւ։

—Պարոնուան է, գոչեց Լէօքատի։

—Բարեւ, պարոն Արթուր, ըսին կէս երկվեցեակ գործաւորուհիներ, միաբերան։

—Օրիորդներ, յարգանքներս կը մատուցանեմ...

Բաղքէնի դասակարգին յատուկ այդ ընտանեկան ոճը եւ արտաւոր մականունը կրող անձնաւորութիւնը ոչ տարրիք մը չէր ցուցներ վրայն։

Դէր, սպրեկիկ, պլրսէր, կարմրայտ, գաղանապատ, կրնար քանդրերք տարեկան կամ երեսունրեք տարեկան համարուիլ։ Իր պղնձագոյն կիսամորուքի թարի պէս կարուած, իր պանդ դէմքը եւ վարդագոյն երանգը ապրելու կրնային ըլլալ առաջին ենթադրութիւնները։ Բայց միւս կողմէ իր հաւասարակիր դիրքը, վառեակ նայուածքը կենդանի փորձառութիւն մը իւր կը հանդիսանար հերթաթի գլուխը, զարգացաւ, թաւշեայ գլխարկը հանելով։ Խօսակցիչները բարեւելու համար։ Ուստի այս մանրամասնութիւններն ալ կը նպաստէին երկրորդ ենթադրութեան, որ տարիքցա ըլլալուն։

—Պարոնուան, չաքարեղէն ունիք քաղքերնիդ, հարցուց Վալէրի հեղինակաւոր չեչտով մը.

—Այո՛, այո՛, չաքարեղէն, գոյնզգոյն գործաւորուհիներն ալ։

—Օրիորդներ, հանդարտեցէք, ըսաւ ժպտագին... Ունիմ։

—Ինչ չաքարեղէն, հարցուց Լիսիպլէ չատակերի մը ծամածռութիւնով։

—Օրիորդ Լիսա, ձեր սիրտները... չաքլալէ չաքարներ։

—Սերմ, հարցուց Լուշօն։

—Այո՛, Լուշօն, սերմ։

(Շարունակելի)